ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
NIILO JÄÄSKINEN
της 15ης Ιουλίου 2010[1]

I — Εισαγωγή

1. Η κρινόμενη αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως εντάσσεται στο πλαίσιο της εκδόσεως, από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, νομοθετικών διατάξεων με τις οποίες το υποχρεωτικό καθεστώς ασφαλίσεως ασθένειας επεκτάθηκε στο σύνολο των προσώπων που κατοικούν ή εργάζονται στο εθνικό έδαφος, ενώ το προηγούμενο σύστημα απέκλειε μέρος αυτής της ομάδας πληθυσμού, το οποίο αναγκαζόταν να συνάψει συμβάσεις ιδιωτικής ασφαλίσεως για να αποκτήσει κάλυψη ασθένειας. Η εν λόγω τροποποίηση επήλθε με τον νόμο περί ασφαλίσεως υγείας (Zorgverzekeringswet, στο εξής: ZVW), ο οποίος άρχισε να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2006 και ακολουθήθηκε από τον νόμο περί εφαρμογής και προσαρμογής του νόμου περί ασφαλίσεως υγείας (Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet, στο εξής: IZVW).

2. Η μεταρρύθμιση αφορούσε επίσης τα πρόσωπα που κατοικούν σε άλλα κράτη μέλη και μπορούν, δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71[2], να αξιώσουν τη χορήγηση παροχών εις είδος σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους κατοικίας τους με επιβάρυνση του κράτους που τους καταβάλλει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας, εν προκειμένω του Βασιλείου των Κάτω Χωρών. Ο Ολλανδός νομοθέτης επέβαλε στα πρόσωπα αυτά να αναγγελθούν στο College van zorgverzekeringen (Συμβούλιο ασφαλίσεως υγείας, στο εξής: CVZ) και να καταβάλλουν εισφορές, ακόμα και αν δεν εγγραφούν στον ασφαλιστικό φορέα του τόπου κατοικίας, όπως προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 574/72[3].

3. Οι έξι εκκαλούντες της κύριας δίκης στρέφονται κατά του νέου αυτού συστήματος.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1992/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006 (ΕΕ L 392, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1408/71). Διευκρινίζω ότι η τελευταία τροποποίηση του κανονισμού επήλθε με τον κανονισμό (ΕΚ) 592/2008, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, και ότι ο κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (ΕΕ L 200, σ. 1) αφορά την κατάργηση και την αντικατάστασή του.

3 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001 σ. 73), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 311/2007 της Επιτροπής, της 19ης Μαρτίου 2007 (ΕΕ L 82, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 574/72).

Διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε ο ένας από αυτούς, περισσότερα από 100 000 άτομα που λαμβάνουν μόνο σύνταξη από τις Κάτω Χώρες ζουν σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε κράτος που έχει υπογράψει Συνθήκη η οποία τους χορηγεί δικαιώματα ισοδύναμα με τα δικαιώματα που προβλέπει ο κανονισμός 1408/71. Με τις αιτιάσεις τους ισχυρίζονται ότι οι εισφορές που τους βαρύνουν πλέον επιβάλλονται για υπηρεσίες τις οποίες θεωρούν λιγότερο συμφέρουσες από τις υπηρεσίες των οποίων έχαιραν βάσει της ιδιωτικής ασφαλίσεως που είχαν συνάψει. Υποστηρίζουν επίσης ότι βρέθηκαν σε λιγότερο ευνοϊκή θέση από τους κατοίκους του Βασιλείου των Κάτω Χωρών καθόσον οι τελευταίοι έχουν τη δυνατότητα να συνάψουν συμπληρωματική ιδιωτική ασφάλιση με τιμολόγια τα οποία διαπραγματεύεται και εγγυάται το κράτος, ενώ για τους ίδιους δεν προβλέπεται ανάλογη δυνατότητα.

4. Σε αυτό το πλαίσιο, το Centrale Raad van Beroep (Κάτω Χώρες) ερωτά το δικαστήριο αν ασφαλισμένοι, εν προκειμένω δικαιούχοι συντάξεως οι οποίοι κατοικούν σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος που καταβάλλει τη σύνταξη, μπορούν να επιλέξουν να μην υπαχθούν στο νόμιμο καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας που είναι εφαρμοστέο σε αυτούς δυνάμει του δικαίου της Ένωσης και κατά συνέπεια να απαλλαγούν από την καταβολή των εισφορών που τους επιβάλλει για τον σκοπό αυτόν το κράτος που καταβάλλει τη σύνταξη.

5. Κατόπιν αιτήματος του αιτούντος δικαστηρίου, και λόγω των ιδιομορφιών της, η υπόθεση εκδικάστηκε κατά προτεραιότητα δυνάμει του άρθρου 55, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

II — Το νομοθετικό πλαίσιο

Α — *Το δίκαιο της Ένωσης*

— Η Συνθήκη ΕΚ[4]

6. Το άρθρο 18, παράγραφος 1, ΕΚ ορίζει τα εξής:

«Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα Συνθήκη

4 — Τα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ είναι τα νυν άρθρα 21 ΣΛΕΕ και 45 ΣΛΕΕ. Εντούτοις, εφόσον η κύρια δίκη αφορά την εφαρμογή διατάξεων του δικαίου των Κάτω Χωρών, όπως ίσχυαν πριν την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δηλαδή πριν από την 1η Δεκεμβρίου 2009, στις προτάσεις μου παραπέμπω στις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ με την αρίθμηση που ήταν εφαρμοστέα πριν την εν λόγω ημερομηνία.

και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της».

7. Το άρθρο 39 ΕΚ ορίζει τα εξής:

«1. Εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων εντός της Κοινότητας.

2. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται την κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ιθαγενείας μεταξύ των εργαζομένων των κρατών μελών, όσον αφορά την απασχόληση, την αμοιβή και τους άλλους όρους εργασίας.

3. Με την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων περιλαμβάνει το δικαίωμά τους:

α) να αποδέχονται κάθε πραγματική προσφορά εργασίας

β) να διακινούνται ελεύθερα για το σκοπό αυτό εντός της επικρατείας των κρατών μελών·

γ) να διαμένουν σε ένα από τα κράτη μέλη με το σκοπό να ασκούν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του κράτους μέλους·

δ) να παραμένουν στην επικράτεια ενός κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, κατά τους όρους που θα αποτελέσουν αντικείμενο κανονισμών εφαρμογής που θα εκδώσει η Επιτροπή.

[…]»

— Ο κανονισμός 1408/71

8. Το άρθρο 1 του κανονισμού 1408/71 ορίζει τα ακόλουθα:

«Για την εφαρμογή του κανονισμού:

α) ως "μισθωτός" και "μη μισθωτός" νοείται, αντίστοιχα, κάθε πρόσωπο:

i) το οποίο είναι ασφαλισμένο δυνάμει υποχρεωτικής ή προαιρετικής συνεχίσεως της ασφαλίσεως κατά ενός ή περισσοτέρων κινδύνων που αντιστοιχούν στους κλάδους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως που εφαρμόζεται στους μισθωτούς ή μη μισθωτούς ή από ειδικό σύστημα για τους δημοσίους υπαλλήλους,

[…]».

9. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός ισχύει για μισθωτούς ή μη μισθωτούς και για σπουδαστές, που υπάγονται ή υπήχθησαν στη νομοθεσία ενός ή περισσότερων από τα κράτη μέλη και είναι υπήκοοι ενός από τα κράτη μέλη ή απάτριδες ή πρόσφυγες που κατοικούν στο έδαφος κράτους μέλους, καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους και για τους επιζώντες τους.»

10. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, ο κανονισμός 1408/71 ισχύει για όλες τις νομοθεσίες που αφορούν κλάδους κοινωνικής ασφαλίσεως σχετικούς, μεταξύ άλλων, με «παροχές ασθενείας».

11. Το άρθρο 13 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στον τίτλο ΙΙ που αφορά τον «Προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας», ορίζει τα εξής:

«Γενικοί κανόνες

1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14γ και 14στ, τα πρόσωπα για τα οποία ισχύει ο παρών κανονισμός υπόκεινται στη νομοθεσία ενός μόνου κράτους μέλους. Η νομοθεσία αυτή προσδιορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος τίτλου.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 14 έως 17:

[…]

στ) το άτομο στο οποίο η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να έχει εφαρμογή, χωρίς η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους να καταστεί εφαρμοστέα και αυτό σύμφωνα με έναν από τους κανόνες που αναφέρονται στα προηγούμενα στοιχεία ή με μία από τις εξαιρέσεις ή ειδικούς κανόνες που αναφέρονται στα άρθρα 14 έως 17, υπόκειται στη νομοθεσία κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής και μόνο της νομοθεσίας.»

12. Ο τίτλος ΙΙΙ του κανονισμού 1408/71 περιέχει τις «ειδικές διατάξεις για τις διάφορες κατηγορίες παροχών», στις οποίες είναι εφαρμοστέος ο κανονισμός σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1. Το κεφάλαιο 1 του εν λόγω τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού αφορά τις παροχές ασθένειας και μητρότητας.

13. Το άρθρο 28 του κανονισμού 1408/71, με τίτλο «Συντάξεις που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων κρατών, αν δεν υπάρχει δικαίωμα παροχών στη χώρα κατοικίας» και περιλαμβάνεται στο τμήμα 5 του εν λόγω κεφαλαίου 1 που επιγράφεται «Δικαιούχοι συντάξεων και μέλη της οικογένειάς τους», ορίζει τα εξής:

«1. Ο δικαιούχος συντάξεως οφειλομένης κατά τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους ή

συντάξεων οφειλομένων κατά τη νομοθεσία δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, ο οποίος δεν δικαιούται παροχών κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί λαμβάνει παρά ταύτα τις παροχές αυτές για τον ίδιο και για τα μέλη της οικογένειάς του, κατά το μέτρο που –λαμβανομένων υπόψη, κατά περίπτωση, των διατάξεων του άρθρου 18 και του παραρτήματος VI– θα εδικαιούτο των παροχών αυτών κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους ή τουλάχιστον ενός από τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια στο θέμα της συντάξεως, αν κατοικούσε στο έδαφος του εν λόγω κράτους. Οι παροχές αυτές χορηγούνται υπό τους εξής όρους:

α) οι παροχές εις είδος χορηγούνται για λογαριασμό του αναφερόμενου στην παράγραφο 2 φορέα από το φορέα του τόπου κατοικίας, σαν να εδικαιούτο συντάξεως ο ενδιαφερόμενος δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικεί και να εδικαιούτο παροχών εις είδος· […]

2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, ο φορέας που φέρει το βάρος των παροχών εις είδος, καθορίζεται βάσει των εξής κανόνων:

α) αν ο δικαιούχος συντάξεως δικαιούται των παροχών αυτών δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους, βαρύνεται ο αρμόδιος φορέας του κράτους αυτού·

β) αν ο δικαιούχος συντάξεως δικαιούται των παροχών αυτών δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών, βαρύνεται ο αρμόδιος φορέας του κράτους μέλους στη νομοθεσία του οποίου είχε υπαχθεί ο δικαιούχος επί περισσότερο χρόνο· αν η εφαρμογή του κανόνα αυτού έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση περισσοτέρων φορέων με τις παροχές αυτές, τότε από τους φορείς αυτούς βαρύνεται εκείνος, για τον οποίον ισχύει η νομοθεσία, στην οποία είχε υπαχθεί τελευταία ο δικαιούχος.

[…]»

14. Το άρθρο 28α του κανονισμού 1408/71, το οποίο περιλαμβάνεται στο ίδιο τμήμα και φέρει τον τίτλο «Συντάξεις που οφείλονται δυνάμει της νομοθεσίας ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών άλλων από τη χώρα κατοικίας, εφόσον υπάρχει δικαίωμα παροχών στην τελευταία αυτή χώρα», ορίζει τα εξής:

«Εφόσον ο δικαιούχος συντάξεως οφειλομένης δυνάμει της νομοθεσίας ενός κράτους μέλους ή συντάξεων οφειλομένων δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών κατοικεί στο έδαφος ενός κράτους μέλους, κατά τη νομοθεσία του οποίου το δικαίωμα των εις είδος παροχών δεν εξαρτάται από προϋποθέσεις ασφαλίσεως ή απασχολήσεως, και δυνάμει της νομοθεσίας του οποίου δεν οφείλεται σύνταξη, το βάρος, των εις είδος παροχών που χορηγούνται στον δικαιούχο, καθώς και στα μέλη της οικογένειάς του, φέρει ο φορέας ενός από τα κράτη μέλη που είναι αρμόδια για τις συντάξεις, ο οποίος καθορίζεται σύμφωνα, με τους κανόνες του άρθρου 28 παράγραφος 2, εφόσον ο εν λόγω δικαιούχος και τα μέλη της οικογένειάς του θα είχαν δικαίωμα επί των παροχών αυτών

δυνάμει της νομοθεσίας που εφαρμόζεται από τον εν λόγω φορέα, αν κατοικούσαν στο έδαφος του κράτους μέλους όπου ευρίσκεται ο φορέας αυτός.»

15. Κατά το άρθρο 33, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, το οποίο περιλαμβάνεται επίσης στο τμήμα 5 του τίτλου ΙΙΙ, κεφάλαιο 1, του εν λόγω κανονισμού:

«Ο φορέας κράτους μέλους που οφείλει την καταβολή συντάξεως, αν η ισχύουσα γι' αυτόν νομοθεσία προβλέπει κρατήσεις εισφορών εις βάρος του δικαιούχου συντάξεως για την κάλυψη των παροχών ασθένειας και μητρότητας, εξουσιοδοτείται να προβαίνει στις κρατήσεις αυτές υπολογιζόμενες σύμφωνα με την εν λόγω νομοθεσία επί του ποσού της οφειλομένης παρ' αυτού συντάξεως, κατά το μέτρο που οι καταβαλλόμενες δυνάμει των άρθρων 27, 28, 28α, 29, 31 και 32 παροχές βαρύνουν φορέα του προαναφερθέντος κράτους μέλους.»

16. Σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, οι παροχές εις είδος που χορηγούνται δυνάμει, μεταξύ άλλων, των διατάξεων των άρθρων 28, 28α και 33 του κανονισμού αυτού, από το φορέα κράτους μέλους για λογαριασμό του φορέα άλλου κράτους μέλους αποδίδονται πλήρως.

17. Το παράρτημα VI, μέρος ΙΗ, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ έως γ΄, του κανονισμού 1408/71, το οποίο αφορά τις «Ειδικές περιπτώσεις εφαρμογής των νομοθεσιών ορισμένων κρατών μελών», ορίζει τα εξής:

«Ασφάλιση υγείας

α) Όσον αφορά το δικαίωμα σε παροχές σε είδος σύμφωνα με τη νομοθεσία των Κάτω Χωρών, ως πρόσωπα που δικαιούνται παροχές σε είδος για τους σκοπούς της εφαρμογής των κεφαλαίων 1 και 4 του τίτλου ΙΙΙ του παρόντος κανονισμού νοούνται:

i) τα πρόσωπα τα οποία, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Zorgverzekeringswet (νόμου περί ασφαλίσεως υγείας), είναι υποχρεωμένα να ασφαλιστούν σε ασφαλιστικό φορέα υγείας,

και

ii) εφόσον δεν περιλαμβάνονται ήδη στο σημείο i, τα πρόσωπα που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος και τα οποία, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, δικαιούνται υγειονομική περίθαλψη στο κράτος κατοικίας τους, το κόστος της οποίας βαρύνει τις Κάτω Χώρες.

β) Τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο α΄, σημείο i, πρέπει, σύμφωνα με τις διατάξεις του Zorgverzekeringswet (νόμου περί ασφαλίσεως υγείας), να ασφαλιστούν σε ασφαλιστικό φορέα υγείας, και

τα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο α΄, σημείο ii, πρέπει να εγγραφούν στο College voor zorgverzekeringen (Συμβούλιο ασφαλίσεως υγείας).

γ) οι διατάξεις του Zorgverzekeringswet (νόμου περί ασφαλίσεως υγείας) και του Algemene wet bijzondere ziektekosten (νόμου περί γενικών ασφαλίσεων περί ειδικών ιατρικών δαπανών) σχετικά με την υποχρέωση καταβολής των εισφορών εφαρμόζονται στα πρόσωπα που αναφέρονται στο στοιχείο α΄ και στα μέλη των οικογενειών τους. Όσον αφορά τα μέλη των οικογενειών, οι εισφορές επιβάλλονται στο πρόσωπο από το οποίο απορρέει το δικαίωμα ασφαλίσεως υγείας.»

— Ο κανονισμός 574/72

18. Το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72 περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, το οποίο φέρει τον τίτλο «Παροχές εις είδος στους δικαιούχους συντάξεων και στα μέλη της οικογένειάς τους που δεν κατοικούν σε κράτος μέλος κατά τη νομοθεσία του οποίου λαμβάνουν σύνταξη και δικαιούνται παροχών», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Για να λάβει παροχές εις είδος, δυνάμει των άρθρων 28 παράγραφος 1 και 28α του κανονισμού στο έδαφος του κράτους μέλους όπου κατοικεί, ο δικαιούχος συντάξεως υποχρεούται να εγγραφεί, ο ίδιος και τα μέλη της οικογένειάς του που κατοικούν στο ίδιο κράτος μέλος, στο φορέα του τόπου κατοικίας, προσκομίζοντας βεβαίωση που να πιστοποιεί ότι δικαιούται τις παροχές αυτές για τον ίδιο και τα μέλη της οικογένειάς του, δυνάμει της νομοθεσίας ή μιας από τις νομοθεσίες δυνάμει των οποίων οφείλεται σύνταξη.

2. Η βεβαίωση αυτή εκδίδεται, αιτήσει του δικαιούχου, από το φορέα ή από τους φορείς οφειλέτες συντάξεως ή, ενδεχομένως, από το φορέα που είναι εξουσιοδοτημένος να αποφασίζει για το δικαίωμα των παροχών εις είδος, μόλις πληροί ο δικαιούχος τις προϋποθέσεις γενέσεως του δικαιώματος των παροχών αυτών. Αν ο δικαιούχος δεν προσκομίσει τη βεβαίωση, ο φορέας του τόπου κατοικίας την ζητά από το φορέα ή τους φορείς οφειλέτες συντάξεως ή, ενδεχομένως, από τον εξουσιοδοτημένο για την έκδοσή της φορέα. Μέχρι να λάβει την βεβαίωση αυτή, ο φορέας του τόπου κατοικίας δύναται να προβεί σε προσωρινή εγγραφή του δικαιούχου και των μελών της οικογένειάς του που κατοικούν στο ίδιο κράτος μέλος, βάσει δικαιολογητικών, τα οποία έχει αποδεχθεί. Η εγγραφή αυτή δύναται να προβληθεί έναντι του φορέα, ο οποίος φέρει το βάρος των παροχών εις είδος, μόνον εφόσον ο τελευταίος αυτός εξέδωσε τη βεβαίωση που προβλέπεται στην παράγραφο 1.»

19. Το άρθρο 95 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Απόδοση των παροχών εις είδος της ασφαλίσεως της ασθενείας

και μητρότητας που έχουν χορηγηθεί στους δικαιούχους συντάξεων και στα μέλη της οικογένειάς τους που δεν κατοικούν σε κράτος μέλος δυνάμει της νομοθεσίας του οποίου δικαιούνται συντάξεως και έχουν δικαίωμα παροχών», ορίζει τα εξής:

«1. Το ποσό των παροχών εις είδος που έχουν χορηγηθεί κατά το άρθρο 28, παράγραφος 1, και άρθρο 28α του κανονισμού αποδίδεται από τους αρμόδιους φορείς στους φορείς, οι οποίοι εχορήγησαν τις παροχές αυτές βάσει κατ' αποκοπή ποσού όσο το δυνατόν πλησιέστερου προς τις πραγματικές δαπάνες.

2. Το κατ' αποκοπή ποσό υπολογίζεται διά πολλαπλασιασμού του μέσου ετήσιου κόστους κατά δικαιούχο συντάξεως επί το μέσο ετήσιο αριθμό των δικαιούχων συντάξεως και των μελών της οικογένειάς τους που λαμβάνονται υπόψη και διά μειώσεως του αποτελέσματος κατά 20 %.

3. Τα στοιχεία υπολογισμού που είναι αναγκαία για τον καθορισμό του κατ' αποκοπή ποσού αυτού καθορίζονται σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

α) το μέσο ετήσιο κόστος κατά δικαιούχο συντάξεως λαμβάνεται για κάθε κράτος μέλος διά της διαιρέσεως των ετήσιων δαπανών που αναλογούν στο σύνολο των παροχών εις είδος οι οποίες έχουν χορηγηθεί από τους φορείς του κράτους μέλους αυτού στο σύνολο των δικαιούχων συντάξεως που οφείλεται κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους αυτού, στο πλαίσιο των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως που πρέπει να ληφθούν υπόψη, καθώς και στα μέλη της οικογένειάς τους, διά του μέσου ετήσιου αριθμού των δικαιούχων συντάξεως και των μελών της οικογενείας τους τα εν προκειμένω λαμβανόμενα υπόψη συστήματα κοινωνικής ασφαλίσεως αναφέρονται στο παράρτημα 9·

β) ο μέσος ετήσιος αριθμός των δικαιούχων συντάξεως και των μελών της οικογενείας τους που λαμβάνονται υπόψη είναι ίσος, στις σχέσεις μεταξύ των φορέων δύο κρατών μελών, με τον μέσο ετήσιο αριθμό των δικαιούχων συντάξεως και των μελών της οικογενείας τους, που αναφέρονται στο άρθρο 28 παράγραφος 2, οι οποίοι κατοικούν στο έδαφος ενός από τα δύο κράτη μέλη και δικαιούνται παροχές εις είδος εις βάρος φορέα του άλλου κράτους μέλους.

4. Ο αριθμός των δικαιούχων συντάξεως και των μελών της οικογενείας τους που πρέπει να ληφθούν υπόψη, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3, στοιχείο β΄, καθορίζεται με τη βοήθεια μιας καταστάσεως που τηρείται για το σκοπό αυτό από το φορέα του τόπου κατοικίας βάσει δικαιολογητικών εγγράφων περί των δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων τα οποία παρέχονται από τον αρμόδιο φορέα. Σε περίπτωση διαφοράς, οι παρατηρήσεις των σχετικών φορέων υποβάλλονται στην επιτροπή λογαριασμών που αναφέρεται στο άρθρο 101 παράγραφος 3 του κανονισμού εφαρμογής. […]»

— Η απόφαση 153 [5]

20. Όπως προκύπτει από την απόφαση 153 της διοικητικής επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων, η βεβαίωση που απαιτείται για την εγγραφή του συνταξιούχου και των μελών της οικογένειάς του στον φορέα του τόπου κατοικίας σύμφωνα, μεταξύ άλλων, με τις διατάξεις του άρθρου 28 του κανονισμού 1408/71 και του άρθρου 29 του κανονισμού 574/72, είναι το έντυπο Ε 121.

Β — *Το δίκαιο των Κάτω Χωρών*

— Οι εφαρμοστέες διατάξεις πριν την 1η Ιανουαρίου 2006

21. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, πριν την 1η Ιανουαρίου 2006, ο νόμος περί των ταμείων υγείας (Ziekenfondswet, στο εξής: ZFW) προέβλεπε σύστημα υποχρεωτικής ασφαλίσεως ασθενείας για τους μισθωτούς με εισόδημα κατώτερο από ένα συγκεκριμένο όριο. Τα πρόσωπα που δεν είχαν τις δύο αυτές ιδιότητες έπρεπε να συνάψουν σύμβαση με ιδιωτική ασφαλιστική εταιρία προκειμένου να έχουν κάλυψη για δαπάνες ασθενείας. Ο γενικός νόμος για τις ειδικές ιατρικές δαπάνες (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, στο εξής: AWBZ) είχε σκοπό την ασφάλιση όλων των προσώπων που κατοικούσαν στο έδαφος των Κάτω Χωρών κατά του κινδύνου υποβολής σε εξαιρετικές δαπάνες ασθενείας, και ιδίως σε δαπάνες που δεν καλύπτονταν από τον ZFW ή από ιδιωτική σύμβαση ασφαλίσεως. Τα δύο αυτά νομοθετικώς προβλεπόμενα υποχρεωτικά καθεστώτα μπορούσαν να εφαρμοστούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, και στα πρόσωπα που κατοικούσαν σε άλλο κράτος μέλος, εκτός του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, και ήταν δικαιούχοι συντάξεως δυνάμει του νόμου περί του γενικού καθεστώτος ασφαλίσεως γήρατος (Algemene Ouderdomswet, στο εξής: AOW) ή δυνάμει του νόμου περί ασφαλίσεως κατά της ανικανότητας για εργασία (Wet op de arbeidsonges chiktheidsverzekering, στο εξής: WAO).

— Οι εφαρμοστέες διατάξεις από την 1η Ιανουαρίου 2006

22. Ο ZVW, ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2006, προβλέπει ένα υποχρεωτικό εκ του νόμου καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας για όλα τα πρόσωπα που κατοικούν ή εργάζονται στις Κάτω Χώρες. Διευκρινίζεται ότι, σύμφωνα με την αίτηση εκδόσεως

5 — Απόφαση 153 (94/604/ΕΚ), της 7ης Οκτωβρίου 1993 σχετικά με τα υποδείγματα εντύπων που απαιτούνται κατ' εφαρμογήν των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) 1408/71 και (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου (Ε 001, Ε 103–Ε 127) (ΕΕ 1994, L 244, σ. 22), όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 202 (2006/203/ΕΚ), της 17ης Μαρτίου 2005 (ΕΕ 2006, L 77, σ. 1, στο εξής: απόφαση 153).

προδικαστικής αποφάσεως, ο AWBZ είναι εφαρμοστέος και στα πρόσωπα αυτά, Αντιθέτως, οι κάτοικοι αλλοδαπής που δεν εργάζονται στις Κάτω Χώρες δεν μπορούν να ασφαλιστούν βάσει του ZVW και του AWBZ.

23. Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι οι οικείες διατάξεις του άρθρου 69 του ZVW, όπως ισχύουν από την 1η Αυγούστου 2008, έχουν ως εξής:

«1. Πρόσωπα κατοικούντα στην αλλοδαπή, τα οποία κατ' εφαρμογήν κανονισμού του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή κατ' εφαρμογήν κανονισμού που έχει εκδοθεί στο πλαίσιο της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ή Συνθήκης για την κοινωνική ασφάλιση δικαιούνται, σε περίπτωση ανάγκης, ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως ή αποζημιώσεως για δαπάνες ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία για την ασφάλιση υγείας της χώρας της κατοικίας τους, αναγγέλλονται στο [CVZ], εκτός αν βάσει του παρόντος νόμου είναι υποχρεωτικώς ασφαλισμένοι.

2. Τα κατά την παράγραφο 1 πρόσωπα οφείλουν εισφορά καθοριζόμενη με υπουργική απόφαση. Κατά το καθοριζόμενο με την υπουργική απόφαση μέρος της, η εισφορά θεωρείται, για τους σκοπούς της εφαρμογής του νόμου περί της ασφαλίσεως υγείας (Wet op de zorgtoeslag), ως ασφάλιστρο υγείας.

3. Αν η δήλωση δεν πραγματοποιηθεί εντός τεσσάρων μηνών από τη γένεση του κατά την παράγραφο 1 δικαιώματος, το [CVZ] επιβάλλει σ' αυτόν που όφειλε να προβεί στη δήλωση πρόστιμο ίσο προς το 130 % του καθοριζόμενου με υπουργική απόφαση μέρους της εισφοράς, κατά την έννοια της παραγράφου 2, για χρονικό διάστημα ίσο προς το μεταξύ της ημερομηνίας γενέσεως του δικαιώματος και της ημερομηνίας αναγγελίας, το οποίο όμως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε έτη.

4. Το [CVZ] είναι επιφορτισμένο με τη διαχείριση, όπως αυτή προκύπτει από την παράγραφο 1 και τους μνημονευόμενους σ' αυτή διεθνείς κανόνες, καθώς και με τη λήψη αποφάσεων για την επιβολή και την είσπραξη της εισφοράς, κατά την έννοια της παραγράφου 2 […]».

24. Τα άρθρα 6.3.1, παράγραφος 1, και 6.3.2, παράγραφος 1, του κανονισμού για την ασφάλιση ασθενείας (Regeling zorgverzekering) προβλέπουν, αντιστοίχως, τα εξής:

«Η οφειλόμενη από ένα πρόσωπο, κατά την έννοια του άρθρου 69, παράγραφος 1, του [ZVW], εισφορά υπολογίζεται μέσω πολλαπλασιασμού της βάσεως επιβολής της εισφοράς επί τον αριθμό που προκύπτει από τη σχέση μεταξύ της μέσης δαπάνης ασθενείας για ένα πρόσωπο που βαρύνει την κοινωνική ασφάλιση υγείας στη χώρα κατοικίας αυτού του προσώπου και της μέσης δαπάνης ασθενείας για ένα πρόσωπο που βαρύνει την κοινωνική ασφάλιση υγείας στις Κάτω Χώρες.

[…]

Η κατά το άρθρο 6.3.1 εισφορά για πρόσωπο που αφορά το άρθρο 69, παράγραφος 1, του [ZVW], το οποίο δικαιούται συντάξεως, και για τα μέλη της οικογενείας του παρακρατείται από τον καταβάλλοντα τη σύνταξη φορέα από τη σύνταξη και αποδίδεται στο ταμείο ασφαλίσεως υγείας.»

25. Το άρθρο 2.5.2 του IZVW ορίζει:

«Συμφωνία αφορώσα την ασφάλιση υγείας ή τις δαπάνες της, η οποία συνάπτεται για ή με κάτοικο αλλοδαπής, ο οποίος κατ' εφαρμογήν κανονισμού του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή κατ' εφαρμογήν κανονισμού που έχει εκδοθεί στο πλαίσιο της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ή Συνθήκης για την κοινωνική ασφάλιση δικαιούται ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως ή αποζημιώσεως για τις δαπάνες της, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία για την ασφάλιση υγείας της χώρας της κατοικίας, παύει να ισχύει από την 1η Ιανουαρίου 2006, καθόσον από τη συμφωνία μπορούσαν να αντλούνται δικαιώματα ισοδύναμα με αυτά που αποκτά ο ενδιαφερόμενος από το χρονικό σημείο εφαρμογής ενός τέτοιου κανονισμού ή Συνθήκης, υπό την προϋπόθεση ότι ο ασφαλισμένος έχει εκπληρώσει πριν από την 1η Μαΐου 2006 την υποχρέωσή του να αναγγελθεί στο [CVZ] κατά το άρθρο 69 του [ZVW]».

III — Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

26. Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης είναι όλοι υπήκοοι των Κάτω Χωρών και κατοικούν σε άλλα κράτη μέλη εκτός του Βασιλείου των Κάτω Χωρών [6]. Είναι δικαιούχοι συντάξεως γήρατος καταβαλλόμενης από τις Κάτω Χώρες δυνάμει του AOW, ή ολλανδικής συντάξεως ανικανότητας προς εργασία καταβαλλόμενης δυνάμει του WAO.

27. Πριν την 1η Ιανουαρίου 2006, δεδομένου ότι δεν ήταν ασφαλισμένοι στο πλαίσιο των υποχρεωτικών εκ του νόμου καθεστώτων ασφαλίσεως ασθενείας που προέβλεπε ο ZFW και ο AWBZ, είχαν συνάψει συμβάσεις ασφαλίσεως ασθενείας με ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρίες εγκατεστημένες, ανάλογα με την περίπτωση, στις Κάτω Χώρες ή σε άλλα κράτη μέλη.

28. Μετά την έναρξη ισχύος του ZVW, την 1η Ιανουαρίου 2006, το CVZ έκρινε ότι, εφόσον οι εκκαλούντες της κύριας δίκης θα υπάγονταν στο υποχρεωτικό εκ του νόμου καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας που προβλέπει ο ZVW αν κατοικούσαν στις Κάτω Χώρες, δικαιούνταν πλέον, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/71, παροχές εις είδος στο κράτος κατοικίας τους, το βάρος των οποίων φέρει το κράτος που καταβάλλει τη σύνταξή τους, δηλαδή το Βασίλειο των Κάτω Χωρών.

6 — Συγκεκριμένα, στο Βέλγιο (J. C. Ramaer), στην Ισπανία (J. A. van Delft και J. M. J. M. van Willigen), στη Γαλλία (J. F. van der Nat και O. Fokkens) και στη Μάλτα (C. M. Janssen).

29. Για να αξιώσουν τις εν λόγω παροχές, οι ενδιαφερόμενοι έπρεπε να αναγγελθούν στο CVZ και στη συνέχεια να εγγραφούν, βάσει του εντύπου Ε 121 που θα τους χορηγούσε το CVZ, σε ταμείο ασφαλίσεως ασθενείας του κράτους κατοικίας τους. Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης J. C. Ramaer, J. F. Van der Nat και O. Fokkens δέχθηκαν να προβούν σε αυτή την εγγραφή (ο τελευταίος «με επιφύλαξη των δικαιωμάτων του»), ενώ οι J. A. Van Delft, J. M. Van Willigen και C. M. Janssen αρνήθηκαν να εγγραφούν.

30. Κατά τη διάρκεια του 2006 ή του 2007, ανάλογα με την περίπτωση, παρακρατήθηκε από τις συντάξεις που καταβλήθηκαν στους εκκαλούντες της κύριας δίκης ένα ποσό για την κάλυψη της εισφοράς[7] την οποία προβλέπει το άρθρο 69 του ZVW για την υπαγωγή στο υποχρεωτικό εκ του νόμου καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας που προβλέπει.

31. Εξάλλου, από την 1η Ιανουαρίου 2006, οι συμβάσεις ιδιωτικής ασφαλίσεως που είχαν συνάψει ορισμένοι από τους εκκαλούντες της κύριας δίκης με εταιρία εγκατεστημένη στις Κάτω Χώρες λύθηκαν αυτοδικαίως, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το άρθρο 2.5.2 του IZVW. Αντιθέτως, όσοι εκκαλούντες είχαν συνάψει ανάλογες συμβάσεις με εταιρία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος μπόρεσαν να διατηρήσουν την ιδιωτική ασφάλιση, διότι ο νόμος δεν ήταν εφαρμοστέος στην περίπτωσή τους. Η Ολλανδική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι για να λυθεί η σύμβαση έπρεπε να πληρούνται δύο προϋποθέσεις, και συγκεκριμένα, πρώτον, η σύμβαση ιδιωτικής ασφαλίσεως έπρεπε να παρέχει στον ενδιαφερόμενο δικαιώματα ισοδύναμα με τα δικαιώματα που αποκτούσε από την 1η Ιανουαρίου 2006 κατ' εφαρμογήν, εν προκειμένω, του κανονισμού 1408/71 και, δεύτερον, ο ασφαλισμένος έπρεπε να εγγραφεί στο CVZ πριν την 1η Μαΐου 2006 σύμφωνα με το άρθρο 69 του ZVW.

32. Το Rechtbank te Amsterdam, στο οποίο προσέφυγαν οι εκκαλούντες της κύριας δίκης αμφισβητώντας τις αποφάσεις που έλαβε για τις περιπτώσεις τους το CVZ, απέρριψε τις προσφυγές τους εντός του 2008. Οι έξι ενδιαφερόμενοι άσκησαν έφεση κατά των σχετικών αποφάσεων ενώπιον του Centrale Raad van Beroep.

33. Σύμφωνα με την αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως του εν λόγω δικαστηρίου, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης υποστήριξαν ουσιαστικά κατ' έφεση ότι τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/71 δεν περιέχουν επιτακτικούς κανόνες βάσει των οποίων υπάγονται αυτοδικαίως στο καθεστώς παροχών εις είδος που είναι εφαρμοστέο στη χώρα κατοικίας τους. Συναφώς, υποστήριξαν ότι διέθεταν την επιλογή είτε να εγγραφούν με το έντυπο Ε 121 στον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους κατοικίας τους, προκειμένου να μπορούν να τύχουν παροχών σε είδος σε αυτό, είτε, αν δεν εγγραφούν, να συνάψουν ιδιωτική σύμβαση ασφαλίσεως. Ισχυρίστηκαν ότι αν ο ενδιαφερόμενος επιλέξει προσωρινά να μην εγγραφεί, δυνάμει του άρθρου 29 του κανονισμού 574/72, το κράτος που οφείλει να καταβάλει τη σύνταξη δεν

7 — Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το ύψος της εισφοράς αντιστοιχεί προς τη μέση δαπάνη ασθενείας στη χώρα κατοικίας διαιρούμενες με τη μέση δαπάνη ασθενείας ανά ασφαλισμένο στις Κάτω Χώρες. Ο λόγος αυτός χαρακτηρίζεται συντελεστής της χώρας κατοικίας.

μπορεί να παρακρατήσει εισφορά εφόσον, στην περίπτωση αυτή, οι παροχές εις είδος δεν «βαρύνουν φορέα του προαναφερθέντος κράτους μέλους» κατά την έννοια του άρθρου 33 του κανονισμού 1408/71. Επιπλέον, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης επικαλέστηκαν παράβαση των δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας που αντλούν από τα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ, λόγω του ότι υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορά για παροχές στη χώρα κατοικίας τους, των οποίων δεν επιθυμούν να κάνουν χρήση λόγω του υψηλότερου κόστους ή/και της υποδεέστερης ποιότητάς τους σε σχέση με τις παροχές τις οποίες τους προσφέρει μια ιδιωτική ασφάλιση.

34. Από την πλευρά του, το CVZ υποστήριξε ότι η δυνατότητα εφαρμογής του κανόνα άρσεως συγκρούσεως τον οποίο θεσπίζει το άρθρο 28 του κανονισμού 1408/71, και επομένως το δικαίωμα παροχών εις είδος, δεν εξαρτάται από την εγγραφή στον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους κατοικίας. Από αυτό έπεται ότι, ακόμα και αν οι ενδιαφερόμενοι δεν έχουν εγγραφεί στον φορέα του κράτους κατοικίας και, ως εκ τούτου, δεν κάνουν χρήση του εν λόγω δικαιώματός τους, το κράτος που οφείλει την καταβολή της συντάξεως δικαιούται να παρακρατεί εισφορές από τη σύνταξη. Κατά την άποψη του CVZ, το άρθρο 33 του κανονισμού 1408/71 δεν αναφέρεται μόνο στις δαπάνες που καλύπτονται πράγματι, αλλά και στις δαπάνες που θα μπορούσαν να βαρύνουν το κράτος που οφείλει την καταβολή της συντάξεως διότι, στην αντίθετη περίπτωση, θα επλήττετο η αλληλεγγύη η οποία διέπει το σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων, δεδομένου ότι κάθε ενδιαφερόμενος θα μπορούσε να αναμείνει μέχρις ότου χρειαστεί περίθαλψη για να εγγραφεί και για να αρχίσει να οφείλει εισφορές. Εξάλλου, το CVZ έκρινε ότι δεν υφίσταται εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων ή/και των πολιτών της ΕΕ.

35. Όσον αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το κείμενο του οποίου περιλαμβάνεται στο σημείο 39 των προτάσεών μου, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, κατ' αρχάς, ποια είναι η διάρθρωση μεταξύ των τίτλων ΙΙ και ΙΙΙ του κανονισμού 1408/71, και ειδικότερα ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 13, παράγραφος 2, αρχή και στοιχείο στ', του εν λόγω κανονισμού. Επισημαίνει ότι, από πολλά στοιχεία φαίνεται να προκύπτει ότι ο κανονισμός 1408/71 αποκλείει το δικαίωμα επιλογής που επικαλούνται οι εκκαλούντες της κύριας δίκης. Υποστηρίζει ότι το σύστημα που προβλέπει, ιδίως, το άρθρο 28 του κανονισμού φαίνεται να προσδιορίζει δεσμευτικώς τη χώρα που πρέπει να χορηγεί τις παροχές στον ενδιαφερόμενο και τη χώρα που επιβαρύνεται με τις παροχές [8]. Προσθέτει ότι, όπου ο κανονισμός 1408/71 προβλέπει δικαίωμα επιλογής όσον αφορά την εφαρμοστέα νομοθεσία, αυτό γίνεται ρητώς. Τέλος, υπενθυμίζει ότι, με την απόφαση Molenaar [9], το Δικαστήριο έκρινε ότι τυχόν παροχή στον διακινούμενο εργαζόμενο της δυνατότητας να παραιτηθεί –μεταξύ άλλων– από το δι-

8 — Το Centrale Raad van Beroep παραπέμπει ιδίως στις αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 1980, 69/79, Jordens-Vosters (Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 47), και της 3ης Ιουλίου 2003, C-156/01, van der Duin και ANOZ Zorgverzekeringen (Συλλογή 2003, σ. I-7045).

9 — Απόφαση της 5ης Μαρτίου 1998, C-160/96 (Συλλογή 1998, σ. I-843, σκέψη 42).

καίωμα εφαρμογής του άρθρου 28 του κανονισμού 1408/71 δεν προκύπτει ούτε από τη Συνθήκη ούτε από τον κανονισμό 1408/71.

36. Αντιθέτως, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72 σε συνδυασμό με την απόφαση van der Duin και ANOZ Zorgverzekeringen [10] ενδέχεται να προκύπτει ότι η εγγραφή στον φορέα του κράτους μέλους κατοικίας αποτελεί συστατικό στοιχείο της δυνατότητας εφαρμογής των άρθρων 28 και 28α του κανονισμού 1408/71, πράγμα που θα συνεπήγετο ότι οι ενδιαφερόμενοι έχουν δικαίωμα επιλογής. Εφόσον οι εκκαλούντες της κύριας δίκης δεν έχουν εγγραφεί, ο αρμόδιος φορέας του Βασιλείου των Κάτω Χωρών δεν «φέρει το βάρος» των καταβαλλόμενων σε αυτούς παροχών κατά την έννοια του άρθρου 33 του κανονισμού 1408/71, εφόσον δεν μπορεί να τους χορηγηθεί καμία παροχή και συνεπώς δεν μπορεί να γίνει δεκτή καμία παρακράτηση εις βάρος τους.

37. Όσον αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι, αν το δικαίωμα επιλογής που επικαλούνται οι εκκαλούντες της κύριας δίκης αποκλείεται από τις διατάξεις του κανονισμού 1408/71, θα πρέπει να προσδιοριστεί αν η παρακράτηση εισφοράς βάσει του άρθρου 69 του ZVW και του άρθρου 33 του κανονισμού 1408/71 αποτελεί εμπόδιο στις ελευθερίες κυκλοφορίας που προβλέπουν τα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ.

38. Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, με την εφαρμογή του συντελεστή της χώρας κατοικίας δυνάμει του άρθρου 69 του ZVW, το ποσό που οφείλουν οι κάτοικοι αλλοδαπής μειώθηκε σε επίπεδα κατώτερα από το ποσό που οφείλουν οι κάτοικοι των Κάτω Χωρών. Επισημαίνει επίσης ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου [11], η Συνθήκη ΕΚ δεν παρέχει στον μισθωτό ή στον μη μισθωτό εργαζόμενο την εγγύηση ότι η μεταφορά των δραστηριοτήτων του σε άλλο κράτος μέλος θα είναι ουδέτερη όσον αφορά τον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως. Υποστηρίζει ότι, εντούτοις, για τους εκκαλούντες της κύριας δίκης, οι οποίοι ήταν εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος και καλύπτονταν από ιδιωτική ασφάλιση κατά την έναρξη ισχύος του ZVW, ο εν λόγω νόμος ενδέχεται να καταστήσει λιγότερο ελκυστικό γι' αυτούς να εξακολουθούν να κάνουν χρήση του δικαιώματός τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα εκτός των Κάτω Χωρών διότι, αφενός, πρέπει να υποβληθούν σε μεγαλύτερα έξοδα για ασφάλιση ασθενείας και, αφετέρου, διότι θα τους παρέχεται έτσι υποδεέστερη περίθαλψη. Μολονότι η επιθυμία του Ολλανδού νομοθέτη να επεκταθεί η υποχρεωτική ασφάλιση ασθενείας σε όλους τους κατοίκους των Κάτω Χωρών, ανεξαρτήτως της ιθαγενείας τους, μπορεί να θεωρηθεί ως αιτιολογία στηριζόμενη σε αντικειμενικές εκτιμήσεις γενικού συμφέροντος, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, είναι ασαφές αν η υποχρέωση καταβολής εισφοράς ακόμα και αν δεν έχει πραγματοποιηθεί εγγραφή στο κράτος κατοικίας είναι σύμφωνη με την αρχή

10 — Προαναφερθείσα (σκέψη 40).

11 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 9ης Μαρτίου 2006, C-493/04, Piatkowski (Συλλογή 2006, σ. I-2369).

της αναλογικότητας, ώστε να μπορεί να δικαιολογηθεί ένα τέτοιο εμπόδιο της ελεύθερης κυκλοφορίας.

39. Στο πλαίσιο αυτό, το Centrale Raad van Beroep αποφάσισε να αναβάλει την έκδοση αποφάσεως και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν τα άρθρα 28, 28α και 33 του κανονισμού 1408/71, οι διατάξεις του Παραρτήματος VI, τμήμα ΙΗ, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72 την έννοια ότι δεν συμβιβάζεται προς αυτές τις διατάξεις εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως το άρθρο 69 του [ZVW] (νόμου περί ασφαλίσεως υγείας), καθόσον ένας δικαιούχος συντάξεως, ο οποίος κατ' αρχήν μπορεί να αντλεί δικαιώματα από τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/7, υποχρεούται να δηλώνεται στο [CVZ] και ως προς τον οποίο δικαιούχο πρέπει να παρακρατείται εισφορά από τη σύνταξή του, ακόμη κι αν δεν έχει πραγματοποιηθεί εγγραφή κατά την έννοια του άρθρου 29 του κανονισμού 574/72;

2) Έχει το άρθρο 39 ΕΚ ή το άρθρο 18 ΕΚ την έννοια ότι δεν συνάδει προς αυτά εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως το άρθρο 69 του [ZVW], καθόσον ένας πολίτης της ΕΕ, ο οποίος κατ' αρχήν μπορεί να αντλεί δικαιώματα από τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/7, υποχρεούται να δηλώνεται στο [CVZ] και ως προς τον οποίο δικαιούχο πρέπει να παρακρατείται εισφορά από τη σύνταξή του, ακόμη κι αν δεν έχει πραγματοποιηθεί εγγραφή κατά την έννοια του άρθρου 29 του κανονισμού 574/72;»

40. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι J. A. van Delft, J. M. Van Willigen, C. M. Janssen και O. Fokkens, η Ολλανδική, η Τσεχική, η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 20ής Μαΐου 2010, παρέστησαν οι προαναφερθέντες τέσσερις εκκαλούντες της κύριας δίκης, καθώς και το CVZ, η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή.

41. Κατ' ουσίαν, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι η επίδικη ολλανδική νομοθεσία δεν συνάδει με τις διατάξεις του κανονισμού 1408/71 και του κανονισμού 574/72, καθώς και με τα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ. Αντιθέτως, η Ολλανδική, η Τσεχική, η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, εκτιμούν ότι το Δικαστήριο πρέπει στα προδικαστικά ερωτήματα που του έχουν τεθεί να δώσει την απάντηση ότι οι εν λόγω κανονισμοί και τα άρθρα της Συνθήκης ΕΚ δεν απαγορεύουν την επίδικη νομοθεσία.

IV — Ανάλυση

Α — *Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος*

— Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

42. Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το Centrale Raad van Beroep επιθυμεί να διευκρινιστεί αν οι διατάξεις των άρθρων 28, 28α και 33 του κανονισμού 1408/71, του παραρτήματος VI, μέρος ΙΗ, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, του κανονισμού 1408/71, καθώς και του άρθρου 29 του κανονισμού 574/72, αντίκεινται στο άρθρο 69 του ZVW καθόσον, αφενός, ο δικαιούχος συντάξεως που μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς παροχών ασφαλίσεως υγείας το οποίο θεσπίζουν τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/71 υποχρεούται να αναγγελθεί στο CVZ και, αφετέρου, παρακρατείται εισφορά επί της συντάξεως του ενδιαφερομένου ακόμα και αν αρνήθηκε να εγγραφεί στον αρμόδιο φορέα του κράτους κατοικίας του, όπως προβλέπει το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72.

43. Κατ' ουσίαν, το αιτούν δικαστήριο επιθυμεί να πληροφορηθεί αν οι εκκαλούντες της κύριας δίκης, επιλέγοντας να μην προβούν στην εν λόγω εγγραφή, μπορούν να παραιτηθούν από τις παροχές εις είδος των οποίων θα μπορούσαν να τύχουν δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους που καταβάλλει τη σύνταξή τους, εν προκειμένω του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/71, και αν συνακόλουθα μπορούν να απαλλαγούν από τις εισφορές που παρακρατεί το εν λόγω κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 33 του ίδιου κανονισμού. Την άποψη αυτή υποστηρίζουν οι J. A. van Delft και J. M. Van Willigen, αλλά την αποκρούουν η Ολλανδική, η Τσεχική, η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή. Τίθεται έτσι το ερώτημα του αναγκαστικού ή προαιρετικού χαρακτήρα των κανόνων που θεσπίζει ο κανονισμός 1408/71 για τα πρόσωπα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους.

44. Κατ' αρχάς, δεν αποδέχομαι την επιχειρηματολογία που ανέπτυξαν οι O. Fokkens και C. M. Janssen βάσει του άρθρου 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71 [12], επισημαίνοντας ότι τα προδικαστικά ερωτήματα που υποβάλλει το αιτούν δικαστήριο δεν αφορούν αυτό το άρθρο. Οι δύο αυτοί εκκαλούντες της κύριας δίκης υποστηρίζουν ότι από την εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι υπάγονται αποκλειστικά στη νομοθεσία του κράτους κατοικίας τους, χωρίς δυνατότητα επιλογής, διότι η νομοθεσία των Κάτω Χωρών δεν είναι πλέον εφαρμοστέα σε αυτούς αφής στιγμής έπαυσαν να ασκούν επαγγελματική δραστηριότητα στις Κάτω

12 — Για την εφαρμογή της εν λόγω διατάξεως, βλ., ιδίως, απόφαση της 3ης Μαΐου 2001, C-347/98, Επιτροπή κατά Βελγίου (Συλλογή 2001, σ. I-3327).

Χώρες και, εξ αυτού του λόγου, δεν μπορούν να υποχρεωθούν να εγγραφούν στο CVZ.

— Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου ερωτήματος

45. Όπως και η Επιτροπή, επισημαίνω ότι οι γενικού χαρακτήρα κανόνες άρσεως συγκρούσεως τους οποίους προβλέπει το άρθρο 13 του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71 [13] δεν ασκούν επιρροή εν προκειμένω, αφής στιγμής η κατάσταση που αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης διέπεται από τους ειδικού χαρακτήρα κανόνες συγκρούσεως τους οποίους προβλέπουν τα άρθρα 28 και 28α του τίτλου ΙΙΙ του εν λόγω κανονισμού [14]. Αυτή η σχέση μεταξύ του τίτλου ΙΙ και του τίτλου ΙΙΙ του κανονισμού 1408/71 προκύπτει σαφώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου [15] και επιρρωννύεται από το αξίωμα «lex specialis derogat legi generali». Όπως αναφέρεται στο προοίμιο του κανονισμού 1408/71, η εξαίρεση την οποία προβλέπουν τα άρθρα 28 και 28α δικαιολογείται λόγω της ειδικής καταστάσεως των δικαιούχων συντάξεων ή προσόδων και των μελών των οικογενειών τους [16].

46. Φρονώ ότι η υποχρεωτική ισχύς του συστήματος συντονισμού, το οποίο προβλέπουν τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/71, δεν προκύπτει μόνον από το γράμμα των εν λόγω διατάξεων, αλλά και από την όλη οικονομία του κανονισμού 1408/71, καθώς και από το πλαίσιο και τους σκοπούς της ρύθμισης στην οποία περιλαμβάνονται, όπως έχουν οριοθετηθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου.

47. Το άρθρο 28 και το άρθρο 28α είναι διατυπωμένα με όρους που δεν αφήνουν περιθώρια για δυνατότητα εκτιμήσεως [17]. Σε όσες περιπτώσεις ο κοινοτικός νομοθέτης

13 — Οι διατάξεις του τίτλου ΙΙ του κανονισμού 1408/71 συνιστούν ένα πλήρες και ομοιόμορφο σύστημα κανόνων άρσεως συγκρούσεως νόμων, σκοπός του οποίου δεν είναι μόνον η αποφυγή της ταυτόχρονης εφαρμογής περισσοτέρων εθνικών νομοθεσιών και των εντεύθεν δυναμένων να προκύψουν περιπλοκών, αλλ' επίσης και η αποφυγή του ενδεχομένου τα υπαγόμενα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 άτομα να στερούνται προστασίας σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως λόγω ελλείψεως οποιασδήποτε εφαρμοστέας νομοθεσίας. Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 1986, 302/84, Ten Holder (Συλλογή 1986, σ. 1821, σκέψη 19), της 11ης Ιουνίου 1998, C-275/96, Kuusijärvi (Συλλογή 1998, σ. I-3419, σκέψη 28), και της 9ης Νοεμβρίου 2000, C-404/98, Plum (Συλλογή 2000, σ. I-9379, σκέψη 18).

14 — Συναφώς υπενθυμίζω ότι το άρθρο 13 του κανονισμού 1408/71 περιλαμβάνει τους «Γενικούς κανόνες» του τίτλου ΙΙ, ο οποίος αφορά τον «Προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας», ενώ τα άρθρα 28 και 28α, τα οποία αφορούν τις παροχές ασθενείας που χορηγούνται στους δικαιούχους συντάξεως, έχουν ενταχθεί στον τίτλο ΙΙΙ, ο οποίος επιγράφεται «Ειδικές διατάξεις για τις διάφορες κατηγορίες παροχών».

15 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 27ης Μαΐου 1982, 227/81, Aubin (Συλλογή 1982, σ. 1991, σκέψη 11), καθώς και της 11ης Νοεμβρίου 2004, C-372/02, Adanez-Vega (Συλλογή 2004, σ. I-10761, σκέψη 19).

16 — Βλ. ενδέκατη και δέκατη έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1408/71.

17 — Το εν λόγω άρθρο 28 ορίζει επιτακτικά ότι ο δικαιούχος συντάξεως οφειλομένης κατά τη νομοθεσία ενός τουλάχιστον κράτους μέλους «λαμβάνει», και όχι «μπορεί να λάβει», τις παροχές εις είδος που προβλέπει η νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, κατά το μέτρο που θα εδικαιούτο των παροχών αυτών κατά τη νομοθεσία του κράτους μέλους που είναι αρμόδιο στο θέμα της συντάξεως, αν κατοικούσε στο έδαφος του εν λόγω κράτους, ενώ το άρθρο 28α επιρρίπτει, χωρίς εναλλακτική δυνατότητα, το βάρος των εις είδος παροχών που χορηγούνται στο πλαίσιο αυτό στον φορέα του αρμόδιου κράτους μέλους.

θέλησε να χορηγήσει ελευθερία επιλογής στους ασφαλισμένους, το έπραξε κατά τρόπο σαφή και ενδελεχή, όπως υπογραμμίζει το αιτούν δικαστήριο και η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, [18]. Το Δικαστήριο ερμηνεύει αυστηρά τα δικαιώματα επιλογής που γεννούν ανάλογες διατάξεις, δεχόμενο στενή έννοια των μεθοριακών εργαζομένων που μπορούν να κάνουν χρήση των δικαιωμάτων αυτών. Εκτός από αυτές τις ιδιαίτερες περιπτώσεις, η εφαρμογή του συστήματος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 1408/71 πρέπει να απορρέει αντικειμενικά από τις διατάξεις του, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της επίδικης κατάστασης και των συνδετικών στοιχείων που παρουσιάζει με τη νομοθεσία των κρατών μελών [19]. Πράγματι, η χορήγηση των παροχών τις οποίες προβλέπουν τα άρθρα 28 και 28α του εν λόγω κανονισμού δεν μπορεί να εξαρτάται από τη βούληση των ενδιαφερομένων, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν χωρεί παραίτηση από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αφορούν την κοινωνική προστασία.

48. Εφόσον σκοπός του κανονισμού 1408/71 δεν είναι η εναρμόνιση, αλλά απλώς ο συντονισμός των εθνικών συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως [20], κατά πάγια νομολογία και σύμφωνα με το άρθρο 152, παράγραφος 5, ΕΚ, εναπόκειται στην αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους να διαρρυθμίζει το δικό του σύστημα και να καθορίζει τις προϋποθέσεις γένεσης του δικαιώματος ή της υποχρεώσεως εγγραφής σε καθεστώς κοινωνικής ασφαλίσεως [21]. Στην κρινόμενη υπόθεση, ορθώς η Γαλλική και η Τσεχική Κυβέρνηση υποστηρίζουν, με βάση τη νομολογία αυτή, αφενός, ότι το Βασίλειο των Κάτω Χωρών ήταν ελεύθερο να τροποποιήσει το εκ του νόμου καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας έτσι ώστε να περιλάβει τα πρόσωπα που βρίσκονται στην κατάσταση των εκκαλούντων της κύριας δίκης και, αφετέρου, ότι μόνον ο εθνικός νομοθέτης, και όχι ο ενδιαφερόμενος ασφαλισμένος, μπορεί να δημιουργήσει δικαίωμα του ασφαλισμένου να προτιμήσει ιδιωτική ασφάλιση αντί της υπαγωγής στο υποχρεωτικό εκ του νόμου καθεστώς [22].

49. Εντούτοις, τα κράτη μέλη, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους σε θέματα κοινωνικών ασφαλίσεων, οφείλουν να

18 — Ο κανονισμός 1408/71 προβλέπει ρητώς δυνατότητες επιλογής για το προσωπικό των διπλωματικών αποστολών ή των προξενικών υπηρεσιών και για τα μέλη του επικουρικού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3), καθώς και για τους δικαιούχους συντάξεως (άρθρο 17α). Σχετικά με τις επιλογές που διαθέτει ο μεθοριακός εργαζόμενος ο οποίος βρίσκεται σε ανεργία, όπως προκύπτουν από τα άρθρα 69 και 71 του εν λόγω κανονισμού, βλ. προαναφερθείσα απόφαση Aubin (σκέψεις 18 και 19).

19 — Απόφαση της 29ης Ιουνίου 1994, C-60/93, Aldewereld (Συλλογή 1994, σ. I-2991, σκέψεις 19 και 20). Σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 28 του κανονισμού 3 περί της κοινωνικής ασφαλίσεως των διακινουμένων εργαζομένων (ΕΕ 1958, 30, σ. 561), βλ. αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1967, 11/67, Couture (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 623), και της 13ης Δεκεμβρίου 1967, 12/67, Guissart (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 645).

20 — Με την τέταρτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού διευκρινίζεται ότι «πρέπει να τηρούνται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εθνικών νομοθεσιών κοινωνικής ασφαλίσεως και να εκπονηθεί μόνον ένα σύστημα συντονισμού». Βλ. και αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2002, C-393/99 και C-394/99, Hervein κ.λπ. (Συλλογή 2002, σ. I-2829, σκέψη 59), καθώς και της 3ης Απριλίου 2008, C-331/06, Chuck (Συλλογή 2008, σ. I-1957, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

21 — Αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1979, 266/78, Brunori (Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 311, σκέψη 5), Kuusijärvi, προαναφερθείσα (σκέψη 29), της 4ης Δεκεμβρίου 2003, C-92/02, Kristiansen (Συλλογή 2003, σ. I-14597, σκέψη 31), Piatkowski, προαναφερθείσα (σκέψη 32), και της 12ης Ιανουαρίου 2010, C-341/08, Petersen (Συλλογή 2010, σ. I-47, σκέψη 51).

22 — Με την αναφορά στις συμβάσεις ιδιωτικής ασφαλίσεως επιθυμώ απλώς να κάνω διάκριση μεταξύ της εκ του νόμου και της ιδιωτικής ασφαλίσεως. Εντούτοις, οι συμβάσεις υποχρεωτικής ασφαλίσεως δεν παύουν να είναι συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου. Πράγματι, το υποχρεωτικό καθεστώς των Κάτω Χωρών είναι ένα σύστημα που επιβάλλει, αφενός, στους ασφαλισμένους να ασφαλίζονται κατά ορισμένων κινδύνων και, αφετέρου, στους ασφαλιστές να παρέχουν τυποποιημένες συμβάσεις που να καλύπτουν τη βασική περίθαλψη χωρίς εξατομικευμένη εκτίμηση των κινδύνων. Διευκρινίζεται ότι στις Κάτω Χώρες δεν υπάρχουν ταμεία ασφαλίσεως ασθενείας δημόσιου χαρακτήρα.

τηρούν το δίκαιο της Ένωσης σύμφωνα με την αρχή της υπεροχής του δικαίου αυτού [23]. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υποκατάσταση με τον κανονισμό 1408/71 των διατάξεων των συμβάσεων κοινωνικής ασφαλίσεως που είχαν συναφθεί μεταξύ κρατών μελών είναι αναγκαστική και δεν επιδέχεται καμία εξαίρεση εκτός εκείνων που αναφέρονται ρητώς στον εν λόγω κανονισμό [24]. Επιπλέον, τα κράτη μέλη δεν έχουν τη δυνατότητα να προσδιορίζουν σε ποιο βαθμό πρέπει να εφαρμόζεται η νομοθεσία τους ή η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους σε κατάσταση που υπάγεται στον εν λόγω κανονισμό [25]. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία [26], οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 οι οποίες, όπως τα άρθρα 28 και 28α, αφορούν τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας αποτελούν ένα σύστημα κανόνων άρσεως συγκρούσεως, η αρτιότητα του οποίου έχει ως αποτέλεσμα να έχει αφαιρεθεί από τους εθνικούς νομοθέτες η εξουσία προσδιορισμού της εκτάσεως και των προϋποθέσεων εφαρμογής της σχετικής εθνικής νομοθεσίας τους όσον αφορά τα πρόσωπα που υπόκεινται σ' αυτή και το έδαφος εντός του οποίου οι εθνικές διατάξεις παράγουν τα αποτελέσματά τους.

50. Εφόσον οι εν λόγω διατάξεις έχουν αναγκαστικό χαρακτήρα έναντι των κρατών μελών, θα πρέπει, κατά μείζονα λόγο, να έχουν αναγκαστικό χαρακτήρα έναντι ιδιωτών όπως οι εκκαλούντες της κύριας δίκης. Συνεπώς, δεν μπορεί να επιτραπεί στους εκκαλούντες να επιλέξουν τη νομοθεσία που είναι εφαρμοστέα στην περίπτωσή τους. Αν οι ασφαλισμένοι διέθεταν την επιλογή να αγνοήσουν τους επιτακτικούς κανόνες άρσεως συγκρούσεων που προβλέπει ο κανονισμός 1408/71, θα τους αναγνωριζόταν –περιέργως– η εξουσία να αποφεύγουν τις πρακτικές επιπτώσεις των κανόνων αυτών, προνόμιο που δεν διαθέτουν τα αρμόδια κράτη μέλη.

51. Για να θεμελιώσουν την αντίθετη άποψη, οι J. A. van Delft και J. M. Van Willigen παραπέμπουν στην απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση van der Duin και ANOZ Zorgverzekeringen [27]. Υποστηρίζουν ότι το Δικαστήριο έκρινε ότι ο δικαιούχος συντάξεως δικαιούται παροχές εις είδος από τον φορέα του τόπου κατοικίας ως εάν ήταν δικαιούχος συντάξεως ή άλλης προσόδου βάσει της νομοθεσίας του κράτους κατοικίας μόνον εφόσον προσχωρήσει στο καθεστώς που προβλέπει το άρθρο 28 του κανονισμού 1408/71, εγγραφόμενος, σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72, στον εν λόγω φορέα. Υποστηρίζουν επίσης ότι, στις προτάσεις του σχετικά με την προαναφερθείσα υπόθεση, ο γενικός γραμματέας Ruiz-Jarabo Colomer τόνισε ότι: «[π]αρά ταύτα, η μεταβίβαση, στον φορέα του κράτους κατοικίας, της ευθύνης για τη χορήγηση των παροχών δεν είναι αυτόματη· δεν λαμβάνει χώρα απλώς και μόνον λόγω της αλλαγής κατοικίας, αλλά για να ενεργοποιηθεί απαιτεί δήλωση

23 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 2005, C-227/03, van Pommeren-Bourgondiën (Συλλογή 2005, σ. I-6101, σκέψη 39), καθώς και Piatkowski, προαναφερθείσα (σκέψη 33).

24 — Αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1991, C-227/89, Rönfeldt (Συλλογή 1991, σ. I-323, σκέψη 22) και Kuusijärvi, προαναφερθείσα (σκέψη 30).

25 — Απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 1982, 276/81, Kuijpers (Συλλογή 1982, σ. 3027, σκέψη 14 in fine).

26 — Συναφώς, βλ. σκέψη 18 της προαναφερθείσας αποφάσεως Adanez-Vega και εκεί παρατιθέμενες αποφάσεις. Η νομολογία αυτή αφορά τόσο τους γενικούς κανόνες όσο και τους ειδικούς κανόνες άρσεως συγκρούσεων που περιέχονται, αντιστοίχως, στον τίτλο II και στον τίτλο III του κανονισμού 1408/71.

27 — Προαναφερθείσα (σκέψεις 40, 47 και 53).

της σχετικής βουλήσεως του ενδιαφερομένου» [28]. Όπως υποστηρίζουν οι εκκαλούντες της κύριας δίκης, από τη διατύπωση αυτή επιβεβαιώνεται ρητώς η ύπαρξη δικαιώματος επιλογής.

52. Δεν συμφωνώ με αυτή την άποψη. Νομίζω ότι, τόσο το Δικαστήριο όσο και ο γενικός εισαγγελέας, απλώς υπενθύμισαν ότι, για να μπορέσει να λάβει παροχές εις είδος δυνάμει του άρθρου 28 του κανονισμού 1408/71, ο δικαιούχος συντάξεως υποχρεούται να εγγραφεί σύμφωνα με το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72. Το Δικαστήριο αναφέρεται σε εγγραφή και ο γενικός εισαγγελέας σε δήλωση βουλήσεως αποκλειστικά και μόνο για να υπογραμμίσουν ότι ο μηχανισμός που προβλέπουν οι εν λόγω διατάξεις μπορεί να αποκτήσει πλήρη ισχύ υπέρ του ασφαλισμένου μόνον όταν ο ασφαλισμένος ολοκληρώσει όλες τις διατυπώσεις που απαιτούνται σχετικά. Κατά την άποψή μου, η απαιτούμενη εγγραφή στον φορέα του τόπου κατοικίας δεν αποτελεί συστατική πράξη δικαιωμάτων [29], αλλά απλή διοικητική διατύπωση δηλωτικού χαρακτήρα που επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των οργάνων κοινωνικής ασφαλίσεως των οικείων κρατών μελών [30].

— Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου ερωτήματος

53. Βάσει των προεκτεθέντων, η Ολλανδική, η Φινλανδική και η Γαλλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, υποστηρίζουν ότι το κράτος που καταβάλλει τη σύνταξη δικαιούται να παρακρατεί εισφορές για την κάλυψη του κινδύνου που ενδέχεται να το βαρύνει στο πλαίσιο της υποχρεωτικής ασφαλίσεως, εφόσον είναι οικονομικά υπεύθυνο για το κόστος των παροχών ασθενείας που θα χορηγηθούν σε συνταξιούχο στο κράτος μέλος κατοικίας, σύμφωνα με το άρθρο 33 του κανονισμού 1408/71. Αντιθέτως, κατά την άποψη των J. A. van Delft και J. M. Van Willigen, τόσο από το γράμμα όσο και από τον σκοπό που επιδιώκει η εν λόγω διάταξη προκύπτει ότι, εφόσον δεν υπάρχει δικαίωμα παροχών εις είδος στο κράτος κατοικίας ελλείψει εγγραφής στο κράτος αυτό, το κράτος που είναι αρμόδιο για τη σύνταξη δεν δικαιούται να παρακρατεί εισφορά εφόσον δεν βαρύνεται με καμία παροχή. Πράγματι, το κράτος αυτό

28 — Σημείο 26 των προτάσεων στην υπόθεση για την οποία εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση van der Duin και ANOZ Zorgverzekeringen.

29 — Βλ., κατ' αναλογία, νομολογία σχετικά με το έντυπο E 101 σύμφωνα με την οποία το μόνο αποτέλεσμα της χορηγήσεως του εντύπου είναι η πιστοποίηση της υπάρξεως δικαιωμάτων και όχι η δημιουργία τους. Επισημαίνεται ότι η φύση του εγγράφου αυτού είναι αντίστοιχη με τη φύση του πιστοποιητικού E 121 το οποίο πιστοποιεί την εγγραφή των δικαιούχων συντάξεως (αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-202/97, FTS, Συλλογή 2000, σ. I-883, σκέψεις 50 επ., και της 30ής Μαρτίου 2000, C-178/97, Banks κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-2005, σκέψεις 53 επ.).

30 — Κατά την ίδια έννοια, το άρθρο 29, παράγραφος 2, του κανονισμού 574/72 ορίζει ότι, αν ο δικαιούχος δεν συνεργαστεί ενεργά, το κράτος κατοικίας μπορεί να ζητήσει απευθείας από το κράτος που καταβάλλει τη σύνταξη τη βεβαίωση που πιστοποιεί ότι δικαιούται παροχές δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους που καταβάλλει τη σύνταξη.

δεν υποχρεούται να αποδώσει δαπάνες στο κράτος κατοικίας σύμφωνα με το άρθρο 36 του εν λόγω κανονισμού.

54. Συναφώς υπενθυμίζω ότι, δυνάμει του άρθρου 33 του κανονισμού 1408/71, «[ο] φορέας κράτους μέλους που οφείλει την καταβολή συντάξεως, αν η ισχύουσα γι' αυτόν νομοθεσία προβλέπει κρατήσεις εισφορών εις βάρος του δικαιούχου συντάξεως για την κάλυψη των παροχών ασθένειας […], εξουσιοδοτείται να προβαίνει στις κρατήσεις αυτές […] επί του ποσού της οφειλομένης παρ' αυτού συντάξεως, κατά το μέτρο που οι καταβαλλόμενες […] παροχές βαρύνουν φορέα του προαναφερθέντος κράτους μέλους» [31].

55. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι η εγγραφή στον αρμόδιο φορέα του κράτους κατοικίας ουδόλως αποτελεί τυπική προϋπόθεση για την επιβολή εισφορών. Οι εισφορές αποτελούν το φυσιολογικό αντάλλαγμα για το δικαίωμα παροχών εις είδος [32], το οποίο απορρέει άμεσα από τον κανονισμό 1408/71. Μολονότι το δικαίωμα αυτό δεν έχει ενεργοποιηθεί έναντι των εκκαλούντων της κύριας δίκης, οι οποίοι αρνήθηκαν να εγγραφούν, ο κίνδυνος ασθενείας υφίσταται δυνητικά για το κράτος μέλος που καταβάλλει τη σύνταξη, εφόσον οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούσαν να τύχουν κάλυψης του εν λόγω κινδύνου αν προέβαιναν στις απαιτούμενες διατυπώσεις. Κατά την άποψή μου, η διάταξη αυτή απαιτεί απλώς η οικονομική επιβάρυνση την οποία προκαλούν οι παροχές να είναι δυνητική και όχι πραγματική [33]. Είναι αδιάφορο αν το οικείο κράτος φέρει πράγματι τη σχετική δαπάνη, δεδομένου ότι σκοπός της συστηματικής επιβολής εισφορών είναι να του επιτρέψει να αντιμετωπίσει την επιβάρυνση αυτή όταν απαιτείται. Πράγματι, η επιβολή εισφοράς για την κάλυψη κινδύνου ανεξαρτήτως του αν ο κίνδυνος αυτός συγκεκριμενοποιείται ή δεν υλοποιείται, αποτελεί εγγενές στοιχείο κάθε συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως.

56. Φρονώ ότι το Δικαστήριο έχει συμφωνήσει ρητώς με την άποψη αυτή, εφόσον, όπως προκύπτει από την απόφαση Molenaar [34], ο διακινούμενος εργαζόμενος δεν μπορεί να προβάλει δικαίωμα πλήρους ή μερικής απαλλαγής από την καταβολή των εισφορών που προορίζονται για τη χρηματοδότηση κοινωνικών παροχών όπως οι παροχές ασφαλίσεως περίθαλψης, ακόμα και αν ο ενδιαφερόμενος δεν μπορεί να επωφεληθεί των εν λόγω παροχών. Κανένας κανόνας του δικαίου της Ένωσης δεν επιβάλλει στον αρμόδιο φορέα να εξακριβώνει αν ο εργαζόμενος μπορεί να έχει το δικαίωμα της πλήρους καταβολής των παροχών ενός συστήματος ασφαλίσεως ασθενείας πριν προβεί στην υπαγωγή του στο εν λόγω σύστημα και στην είσπραξη των αναλογουσών εισφορών. Το Δικαστήριο επεσήμανε επίσης ότι τυχόν αναγνώριση δι-

31 — Επισημαίνεται ότι το οικείο κράτος μέλος δεν υπέχει υποχρέωση να παρακρατεί εισφορές κοινωνικής ασφαλίσεως, αλλά έχει απλώς τη δυνατότητα να το κάνει, ενώ μπορεί να επιλέξει άλλους τρόπους χρηματοδότησης.

32 — Απόφαση της 26ης Μαΐου 1976, 103/75, Aulich (Συλλογή τόμος 1976, σ. 289, σκέψη 7), με την οποία διευκρινίζεται ότι: «πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της εισφοράς και της παροχής: η πρώτη αποτελεί προϋπόθεση για τη γένεση του δικαιώματος ενώ η δεύτερη προϋποθέτει ότι το δικαίωμα έχει γεννηθεί».

33 — Να συνεκτιμηθεί με την απόφαση της 22ας Μαΐου 1980, 143/79, Walsh (Συλλογή 1980, σ. 1639, σκέψη 2), με την οποία διευκρινίζεται ότι: «το πρόσωπο που δικαιούται, σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους, τις παροχές τις οποίες προβλέπει ο κανονισμός 1408/71 βάσει των εισφορών που έχει καταβάλει προηγουμένως δεν χάνει την ιδιότητα του "εργαζομένου" κατά την έννοια των κανονισμών 1408/71 και 574/72 εκ μόνου του λόγου ότι κατά τον χρόνο επελεύσεως του κινδύνου δεν κατέβαλλε εισφορές και δεν ήταν υποχρεωμένο να καταβάλλει».

34 — Προαναφερθείσα (σκέψεις 40 έως 42).

καιώματος απαλλαγής θα ισοδυναμούσε με την καθιέρωση, όσον αφορά τη δέσμη των καλυπτομένων από την ασφάλιση ασθενείας κινδύνων, διαφορετικής μεταχειρίσεως μεταξύ των ασφαλισμένων, αναλόγως του αν αυτοί κατοικούν ή όχι στο έδαφος του κράτους υπαγωγής.

57. Όπως υπογραμμίζουν η Ολλανδική, η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, αν η παρακράτηση εισφοράς προϋπέθετε τη βούληση των δικαιούχων συντάξεως να εγγραφούν στον φορέα του κράτους κατοικίας τους, θα κινδύνευε στην πράξη να προκληθεί καιροσκοπική συμπεριφορά των δικαιούχων, οι οποίοι θα εγγράφονταν μόνον όταν θα είχαν ανάγκη παροχών εις είδος. Υπογραμμίζω ότι αυτό δεν αφορά σε καμία περίπτωση τους εκκαλούντες της κύριας δίκης, η δυσχερής κατάσταση των οποίων προκλήθηκε από απρόβλεπτη νομοθετική τροποποίηση. Εντούτοις, από διαρθρωτικής απόψεως, ο προαναφερθείς κίνδυνος καταχρήσεως θα μπορούσε να έχει σοβαρές συνέπειες για την ισορροπία των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των οικείων κρατών μελών.

58. Πράγματι, το να διενεργείται η παρακράτηση μόνον όταν χορηγούνται πράγματι παροχές θα ήταν αντίθετο τόσο προς την αρχή της αλληλεγγύης όσο και προς την ισοδυναμία μεταξύ των εισπραττόμενων εισφορών και των καλυπτόμενων παροχών, οι οποίες αποτελούν δύο θεμελιώδεις κανόνες των εν λόγω συστημάτων και καθιστούν δυνατή τη λειτουργία τους. Εξάλλου, το να δίδεται σε διάφορους ασφαλισμένους δυνατότητα επιλογής θα καθιστούσε αδύνατη τη διαχείριση του συστήματος, δεδομένου ότι η κατάσταση του κάθε ατόμου ενδέχεται να είναι διαφορετική, ενώ ο κανονισμός 1408/71 έχει ακριβώς ως σκοπό τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως των 27 κρατών μελών της Ένωσης θεσπίζοντας ένα σαφή κανόνα ισχύοντα για όλους τους κατοίκους αλλοδαπής. Αν οι ιδιώτες μπορούσαν να αποφασίζουν την εξαίρεσή τους από τις εισφορές που αφορούν αυτές τις παροχές, ο μηχανισμός που θέσπισε ο κανονισμός 1408/71 θα καθίστατο άνευ αντικειμένου [35].

59. Κατά συνέπεια, είμαι της γνώμης ότι οι διατάξεις του κανονισμού 1408/71 και του κανονισμού 574/72 τις οποίες αφορά το πρώτο προδικαστικό ερώτημα έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν τη νομοθεσία των Κάτω Χωρών δυνάμει της οποίας ο δικαιούχος συντάξεως την οποία καταβάλλει το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υποχρεούται, αφενός, να αναγγελθεί στο CVZ και, αφετέρου, να καταβάλλει εισφορά, ακόμα και αν ο ενδιαφερόμενος δεν έχει εγγραφεί στον φορέα του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί προκειμένου να τύχει παροχών ασθενείας εις είδος.

35 — Αντιθέτως, ένα κράτος μέλος μπορεί να παραιτηθεί από την απόδοση των παροχών που θα πρέπει να χορηγήσει για λογαριασμό άλλους κράτους μέλους, σύμφωνα με το άρθρο 36, παράγραφος 3, του κανονισμού 1408/71.

Β — *Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος*

κανονισμών 1408/71 και 574/72 [37]. Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει τονίσει ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, την οποία καθιερώνει η Συνθήκη ΕΚ, υπερέχει ιεραρχικώς του κανονισμού 1408/71 [38].

— Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

62. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται κυρίως στο άρθρο 39 ΕΚ. Η διάταξη αυτή αποτελεί πράγματι την ειδική έκφραση, όσον αφορά τους εργαζομένους, του δικαιώματος που αναγνωρίζεται σε όλους τους πολίτες της Ένωσης να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, όπως προβλέπει το άρθρο 18, παράγραφος 1, ΕΚ [39]. Εξάλλου, η Ολλανδική, η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, εκφράζουν σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την εφαρμογή εν προκειμένω του άρθρου 39 ΕΚ.

60. Το αιτούν δικαστήριο ερωτά επικουρικώς αν το άρθρο 39 ΕΚ ή/και το άρθρο 18 ΕΚ αντιτίθενται στο άρθρο 69 του ZVW, το οποίο αναγκάζει τους πολίτες της Ένωσης οι οποίοι κατ' αρχήν χαίρουν των δικαιωμάτων τα οποία προβλέπουν τα άρθρα 28 και 28α του κανονισμού 1408/71, να εγγραφούν στο CVZ και κυρίως να υποστούν την παρακράτηση εισφορών επί της συντάξεως που τους χορηγείται, ακόμα και αν δεν είναι εγγεγραμμένοι στο κράτος κατοικίας τους, όπως προβλέπει το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72.

63. Πράγματι, σύμφωνα με τη δικογραφία, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης κατά τα φαινόμενα έκαναν χρήση της ελευθερίας να κατοικήσουν σε άλλο κράτος μέλος μόνο μετά τη συνταξιοδότησή τους, δεδομένου ότι, προφανώς, έχουν διανύσει το σύνολο της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας στο κράτος μέλος του οποίου είναι πολίτες,

61. Πράγματι, ακόμα και αν η επίδικη νομοθεσία κριθεί ότι συνάδει με τις διατάξεις του κανονισμού 1408/71, σύμφωνα με την απάντηση που προτείνω να δοθεί στο πρώτο ερώτημα, η παράβαση των διατάξεων του πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης δεν αποκλείεται [36]. Επίσης, δεν αμφισβητείται ότι οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ οι οποίες αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων αποτελούν το νομικό έρεισμα των

36 — Βλ. αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2009, C-208/07, von Chamier-Glisczinski (Συλλογή 2009, σ. I-6095, σκέψη 66 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), και της 15ης Ιουνίου 2010, C-211/08, Επιτροπή κατά Ισπανίας (Συλλογή 2010, σ. I-5267, σκέψη 45), όπου αναφέρεται ότι: «το γεγονός ότι εθνική νομοθεσία μπορεί ενδεχομένως να είναι σύμφωνη προς τον κανονισμό 1408/71 δεν συνεπάγεται εξαίρεσή της από τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ».

37 — Υπενθυμίζω ότι το άρθρο 42 ΕΚ προβλέπει, στον τομέα της κοινωνικής ασφαλίσεως, τη θέσπιση ενός συστήματος που να εξασφαλίζει στους διακινούμενους εργαζομένους και στους εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα, αφενός, τον συνυπολογισμό όλων των περιόδων που λαμβάνονται υπόψη από τις διάφορες εθνικές νομοθεσίες, για την κτήση και τη διατήρηση του δικαιώματος προς λήψη παροχής όπως και για τον υπολογισμό του ύψους αυτής και, αφετέρου, την καταβολή των παροχών στα πρόσωπα που κατοικούν στις επικράτειες των κρατών μελών.

38 — Αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 1986, 41/84, Pinna (Συλλογή 1986, σ. 1, σκέψεις 21 επ.), και της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 313/86, Lenoir (Συλλογή 1988, σ. 5391).

39 — Απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2008, C-152/05, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 2008, σ. I-39, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, και εγκατέλειψαν το έδαφος της χώρας αυτής χωρίς να έχουν την πρόθεση να εργαστούν στο κράτος μέλος όπου εγκαταστάθηκαν. Μολονότι το άρθρο 39, παράγραφος 3, στοιχείο δ΄, ΕΚ προβλέπει δικαίωμα των προσώπων να παραμένουν στην επικράτεια κράτους μέλους και μετά την άσκηση σ' αυτό ορισμένης εργασίας, κατά πάγια νομολογία δεν μπορούν να επικαλεσθούν την ελεύθερη κυκλοφορία την οποία εγγυάται το άρθρο 39 ΕΚ τα πρόσωπα τα οποία δεν έχουν ασκήσει το δικαίωμα διαμονής εντός άλλου κράτους μέλους παρά μόνο μετά τη συνταξιοδότησή τους [40]. Κατά συνέπεια, το εν λόγω άρθρο μάλλον δεν είναι εφαρμοστέο στην υπόθεση που αποτελεί το αντικείμενο της κύριας δίκης.

64. Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία που διαβιβάστηκαν στο Δικαστήριο είναι ελλιπή και ότι, προφανώς, μεγάλος αριθμός πολιτών των Κάτω Χωρών βρίσκεται σε κατάσταση ανάλογη με αυτή των εκκαλούντων της κύριας δίκης [41], φρονώ ότι το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί και σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 39 ΕΚ, αφήνοντας στο εθνικό δικαστήριο τη φροντίδα να εφαρμόσει το εν λόγω άρθρο, αν η ατομική περίπτωση των ενδιαφερομένων υπήγετο σε αυτό κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών.

65. Αντιθέτως, η περίπτωση των εκκαλούντων της κύριας δίκης ασφαλώς εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του άρθρου 18 ΕΚ εφόσον, δυνάμει του άρθρου 17 ΕΚ, οποιοσδήποτε έχει την ιθαγένεια κράτους μέλους έχει την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, από την οποία απορρέουν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπει η Συνθήκη ΕΚ [42].

66. Φρονώ ότι η ερμηνεία του άρθρου 18 ΕΚ θέτει την ίδια προβληματική με την ερμηνεία του άρθρου 39 ΕΚ. Κατ' αρχήν, θα πρέπει να προσδιοριστεί αν υπάρχει εν προκειμένω περιορισμός βασιζόμενος στο γεγονός ότι οι εκκαλούντες της κύριας δίκης τυγχάνουν, βάσει της επίδικης νομοθεσίας, λιγότερο ευνοϊκής μεταχειρίσεως από τους συνταξιούχους που κατοικούν στις Κάτω Χώρες, πράγμα που θα μπορούσε να τους αποθαρρύνει να εγκατασταθούν σε άλλο κράτος μέλος. Επικουρικώς, αν γίνει δεκτός ανάλογος περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών ή/και των εργαζομένων, θα πρέπει να εξεταστούν τα στοιχεία που ενδέχεται να τον δικαιολογούν ενόψει των περιστατικών της κύριας δίκης.

— Επί του ενδεχόμενου περιορισμού της ελεύθερης κυκλοφορίας

67. Το άρθρο 69 του ZVW, σε συνδυασμό με το άρθρο 2.5.2 του IZVW, θα μπορούσε να πλήξει την αποτελεσματικότητα των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ καθόσον θα

40 — Αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2006, C-520/04, Turpeinen (Συλλογή 2006, σ. I-10685, σκέψη 16), και της 23ης Απριλίου 2009, C-544/07, Rüffler (Συλλογή 2009, σ. I-3389, σκέψεις 50 επ.).

41 — Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι εκπρόσωποι των J. A. van Delft, J. M. van Willigen και C. M. Janssen υποστήριξαν ότι περισσότεροι από 18 000 συνταξιούχοι υπήκοοι των Κάτω Χωρών που ζουν στο εξωτερικό θα επιθυμούσαν να μην υπαχθούν στο σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως του κράτους κατοικίας τους.

42 — Απόφαση της 22ας Μαΐου 2008, C-499/06, Nerkowska (Συλλογή 2008, σ. I-3993, σκέψη 21 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

αποθάρρυνε τους υπηκόους των Κάτω Χωρών να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα σε άλλο κράτος μέλος λόγω των δυσμενών συνεπειών που θα είχε γι' αυτούς η απλή άσκηση των συναφών δικαιωμάτων [43]. Οι εκκαλούντες της κύριας δίκης ισχυρίζονται ότι οι επίδικες διατάξεις αποτελούν κίνητρο για την επιστροφή τους στις Κάτω Χώρες καθόσον, αν επιστρέψουν, θα μπορούν να επωφεληθούν πλήρως του ολλανδικού καθεστώτος χωρίς τη διπλή επιβάρυνση που συνεπάγεται η καταβολή εισφορών και ασφαλίστρων για ιδιωτική ασφάλιση.

68. Φρονώ ότι μια απλή διατύπωση όπως η εγγραφή στο CVZ, την οποία απαιτεί η νομοθεσία των Κάτω Χωρών δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνεπάγεται έλλειψη συμβατότητας με το άρθρο 18 ΕΚ ή με το άρθρο 39 ΕΚ. Επισημαίνεται ότι η νομοθεσία των Κάτω Χωρών συνάδει πλήρως με το παράρτημα VI, μέρος ΙΗ, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, του κανονισμού 1408/71, δηλαδή με την άμεσα εφαρμοστέα διάταξη του δικαίου της Ένωσης.

69. Κατά την ίδια έννοια, η παρακράτηση επί της συντάξεως των εκκαλούντων της κύριας δίκης δεν τους βλάπτει ειδικά, εφόσον το βάρος συνεισφοράς στη χρηματοδότηση του υποχρεωτικού καθεστώτος κοινωνικής ασφαλίσεως επιβάλλεται σε όλους τους δικαιούχους του συστήματος, ανεξαρτήτως του αν είναι κάτοικοι ημεδαπής ή αλλοδαπής, σε απόλυτη ευθυγράμμιση με το σύστημα που θεσπίζει η Συνθήκη ΕΚ και ο κανονισμός 1408/71.

70. Όσον αφορά τις παροχές οι οποίες ενδέχεται να χορηγηθούν στους εκκαλούντες της κύριας δίκης, επισημαίνεται ότι το γεγονός ότι καταβάλλουν εισφορά τους επιτρέπει να αξιώσουν τις παροχές εις είδος που χορηγεί το εκ του νόμου καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας που ισχύει στο κράτος μέλος κατοικίας τους με επιβάρυνση του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, δηλαδή του κράτους μέλους που οφείλει να τους καταβάλει σύνταξη. Το πλεονέκτημα αυτό απορρέει από τη σωρευτική εφαρμογή του ZVW και των άρθρων 28 και 28α του κανονισμού 1408/71. Ακόμα και αν ορισμένοι από τους εκκαλούντες της κύριας δίκης δεν ενεργοποιήσουν το δικαίωμα να αξιώσουν παροχές διότι παρέλειψαν να προβούν στην απαραίτητη εγγραφή, το δικαίωμα αυτό υφίσταται δυνητικά. Κατά συνέπεια, οι παροχές δεν καταβάλλονται εις μάτην, πράγμα που θα ήταν αντίθετο προς τη γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης που απαγορεύει τις αβάσιμες εισφορές για υποχρεωτικά καθεστώτα ασφαλίσεως [44].

71. Επιπλέον, οι εκκαλούντες της κύριας δίκης δεν θα μπορούσαν να επικαλεστούν υποβάθμιση της πρόσβασής τους σε περίθαλψη, λόγω του ότι το επίπεδο των παροχών που χορηγεί το κράτος κατοικίας είναι λιγότερο ικανοποιητικό από το επίπεδο που τους χορηγούνταν στο πλαίσιο συμβάσεων

43 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-192/05, Tas-Hagen και Tas (Συλλογή 2006, σ. I-10451, σκέψη 30), Turpeinen, προαναφερθείσα (σκέψεις 20 και 21), και Nerkowska, προαναφερθείσα (σκέψη 31).

44 — Σχετικά με την απαγόρευση επιβολής διπλών εισφορών και συμπληρωματικών εισφορών χωρίς παροχή αντίστοιχης κοινωνικής προστασίας βλ., ιδίως, αποφάσεις της 5ης Μαΐου 1977, 102/76, Perenboom (Συλλογή τόμος 1977, σ. 259, σκέψη 13), της 21ης Φεβρουαρίου 1991, C-140/88, Noij (Συλλογή 1991, σ. I-387, σκέψεις 14 και 15), Aldewereld, προαναφερθείσα (σκέψη 26), της 10ης Μαΐου 2001, C-389/99, Rundgren (Συλλογή 2001, σ. I-3731, σκέψη 57), και της 18ης Ιουλίου 2006, C-50/05, Nikula (Συλλογή 2006, σ. I-7029, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

ιδιωτικής ασφαλίσεως. Αυτή η διακύμανση, ή ακόμα και υποβάθμιση, εφόσον πράγματι υφίσταται, δεν είναι παρά το αποτέλεσμα της αποφάσεως που έλαβε το κράτος των Κάτω Χωρών να επεκτείνει το υποχρεωτικό καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας σε όλους τους κατοίκους και, κατά συνέπεια, της εφαρμογής των άρθρων 28 και 28α του κανονισμού 1408/71, δυνάμει του οποίου οι συνταξιούχοι ασφαλισμένοι κάτοικοι αλλοδαπής υπάγονται στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, ενώ προηγουμένως δεν υπήγοντο σε αυτόν αν το εισόδημά τους υπερέβαινε ένα συγκεκριμένο όριο. Αφής στιγμής στον τομέα της κοινωνικής προστασίας οι εθνικές νομοθεσίες δεν έχουν εναρμονιστεί, αλλά απλώς συντονιστεί, τα κράτη μέλη μπορούν να τροποποιούν το περιεχόμενό τους, μολονότι οφείλουν να τηρούν, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, το δίκαιο της Ένωσης [45].

72. Εξάλλου, όπως επισημαίνουν η Ολλανδική, η Γαλλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, το άρθρο 18 ΕΚ και το άρθρο 39 ΕΚ, δεν μπορούν καθεαυτά να διασφαλίσουν στον ασφαλισμένο ότι η μετακίνησή του σε άλλο κράτος μέλος θα είναι ουδέτερη, δεδομένου ότι η μετακίνηση αυτή μπορεί, κατά περίπτωση, να είναι λιγότερο ή περισσότερο ευνοϊκή ή ακόμα και δυσμενής [46].

73. Λαμβανομένων υπόψη όλων αυτών των στοιχείων, φρονώ ότι τα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ δεν απαγορεύουν την επίδικη νομοθεσία.

74. Εντούτοις, για την περίπτωση στην οποία το Δικαστήριο κρίνει το αντίθετο, προσθέτω, επικουρικώς, ότι η τροποποίηση του καθεστώτος ασφαλίσεως ασθενείας την οποία αποφάσισε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών στηρίζεται κατά την άποψή μου σε αντικειμενικές εκτιμήσεις γενικού συμφέροντος, ανεξάρτητες της ιθαγένειας των οικείων προσώπων και ανάλογες προς τον σκοπό που επιδιώκει θεμιτώς το εθνικό δίκαιο [47]. Πράγματι, η επίδικη μεταρρύθμιση δημιουργεί υποχρεωτικό καθεστώς ασφαλίσεως ασθενείας καθολικής ισχύος για τους κατοίκους ημεδαπής, με σχετικό αντίκτυπο στους συνταξιούχους κατοίκους αλλοδαπής, ανεξαρτήτως της εθνικότητάς τους. Ο σκοπός κανείς κάτοικος ημεδαπής να μην εξαιρείται από το εκ του νόμου καθεστώς προστασίας είναι, κατά τη γνώμη μου, σύμφωνος με το γενικό συμφέρον. Εξάλλου, η αναλογικότητα νομίζω ότι τηρείται καθόσον, τόσο η αρχή της καταβολής εισφορών όσο και το ύψος των εισφορών, με την εφαρμογή του συντελεστή της χώρας κατοικίας, αντιστοιχούν στις παροχές εις είδος που ενδέχεται να χορηγηθούν στους εκκαλούντες της κύριας δίκης από το κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου κατοικούν, ακριβώς όπως τα πρόσωπα που διαμένουν

45 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2006, C-372/04, Watts (Συλλογή 2006, σ. I-4325, σκέψη 92), Tas-Hagen και Tas, προαναφερθείσα (σκέψη 22), και της 5ης Μαρτίου 2009, C-350/07, Kattner Stahlbau (Συλλογή 2009, σ. I-1513, σκέψη 74).

46 — Αποφάσεις της 19ης Μαρτίου 2002, C-393/99 και C-394/99, Hervein κ.λπ. (Συλλογή 2002, σ. I-2829, σκέψεις 50, 51 και 58), Piatkowski, προαναφερθείσα (σκέψη 32), και von Chamier-Glisczinski, προαναφερθείσα (σκέψεις 84 και 85).

47 — Προαναφερθείσα απόφαση Tas-Hagen και Tas (σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

στις Κάτω Χώρες υποχρεούνται να καταβάλλουν εισφορές για να έχουν τη δυνατότητα να λάβουν παροχές στη χώρα αυτή.

75. Εντούτοις, η νομοθεσία που θεσπίζεται στον τομέα της κοινωνικής προστασίας δεν μπορεί να έχει ως συγκεκριμένο αποτέλεσμα τη λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση των ημεδαπών που έχουν κάνει χρήση του δικαιώματος να διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος σε σύγκριση με τους ημεδαπούς που παραμένουν στο κράτος μέλος καταγωγής τους. Διαφορετικά, θα περιοριζόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών και των εργαζομένων της Ένωσης. Εν προκειμένω, τα διαθέσιμα στοιχεία υποδηλώνουν ότι η μεταχείριση των εκκαλούντων της κύριας δίκης ενδέχεται να ήταν δυσμενής.

— Επί της δυσμενούς μεταχείρισης των κατοίκων αλλοδαπής

76. Συναφώς, οι ενδιαφερόμενοι υποστηρίζουν ότι, σε αντίθεση με τα κεκτημένα δικαιώματά τους, τα οποία εξανεμίστηκαν, ο εθνικός νομοθέτης εγγυήθηκε τα κεκτημένα δικαιώματα των κατοίκων ημεδαπής, δεδομένου ότι ο ZVW προέβλεψε ότι οι ασφαλιστές των Κάτω Χωρών ήταν υποχρεωμένοι να τους καλύπτουν τόσο για βασικές όσο και για συμπληρωματικές παροχές. Προσθέτουν ότι οι ίδιοι θα πρέπει να συνάψουν νέες συμβάσεις για να διατηρήσουν τα ίδια δικαιώματα, και κατά συνέπεια να αντιμετωπίσουν απαγορευτικό κόστος, λόγω της προχωρημένης ηλικίας τους. Υποστηρίζουν ότι η νομοθεσία αυτή τους ενθαρρύνει να εξετάσουν το ενδεχόμενο επιστροφής τους στις Κάτω Χώρες, προκειμένου να είναι σε θέση να τύχουν ανάλογης συμπληρωματικής προστασίας σε σχέση με το εκ του νόμου βασικό καθεστώς.

77. Το αιτούν δικαστήριο δεν παρέχει συγκεκριμένα στοιχεία για το θέμα. Εντούτοις, από όσα διαμείφθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προκύπτει ότι επήλθε αυτοδίκαιη λύση, προκειμένου να αποφευχθεί η διπλή ασφάλιση και συνεπώς η διπλή καταβολή εισφορών, σύμφωνα με την Ολλανδική Κυβέρνηση, μόνον όσον αφορά τις συμβάσεις ιδιωτικής ασφαλίσεως οι οποίες προέβλεπαν ισοδύναμες παροχές με το υποχρεωτικό καθεστώς. Αντιθέτως, το τμήμα της ιδιωτικής ασφαλίσεως που υπερακόντιζε την εκ του νόμου βασική κάλυψη φαίνεται ότι παρέμεινε ανέπαφο κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2.5.2 του IZVW. Εντούτοις, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έδωσε η Ολλανδική Κυβέρνηση και οι εκκαλούντες της κύριας δίκης, οι ασφαλιστικές εταιρίες των Κάτω Χωρών στην πράξη δεν θέλησαν να συνεχίσουν να καλύπτουν τους κινδύνους αποκλειστικά βάσει του προαιρετικού καθεστώτος των συμπληρωματικών ασφαλίσεων υγείας.

78. Εφόσον αποδειχθεί ότι, όπως υποστηρίζει το αιτούν δικαστήριο, η μεταχείριση των κατοίκων ημεδαπής είναι διαφορετική από τη μεταχείριση των κατοίκων αλλοδαπής, τουλάχιστον όσον αφορά την παροχή συμπληρωματικής ασφαλίσεως, μια τέτοια μεταχείριση θα είναι δυσμενής αν δεν δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Πράγματι, νομίζω ότι τίποτα δεν εμποδίζει το Βασίλειο των Κάτω Χωρών να προβλέψει ότι οι και οι κάτοικοι αλλοδαπής περιλαμβάνονται στην εγγύηση βάσει της οποίας οι ασφαλιστές υποχρεούνται να προσφέρουν ελκυστικούς όρους μετά την αυτόματη λύση

της συμβάσεως ιδιωτικής ασφαλίσεως. Κατά πάγια νομολογία, η επιβολή συνδετικού στοιχείου σχετικού με την κατοικία μπορεί να είναι αυθαίρετη, και συνεπώς να αποτελεί υπερβολική απαίτηση ενόψει των συγκεκριμένων περιστάσεων της υποθέσεως [48]. Εν προκειμένω, φρονώ ότι το να τίθεται η κατοικία ως προϋπόθεση για τη διατήρηση της ισχύος των συμβάσεων ιδιωτικής ασφαλίσεως βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη των σκοπών που έχει θέσει ο νομοθέτης. Συνεπώς, το άρθρο 2.5.2 του IZVW, στο μέτρο που στοχεύει ευθέως τους κατοίκους αλλοδαπής, είναι πιθανόν να συνιστά παράγοντα άμεσης δυσμενούς διακρίσεως.

79. Λόγω των σημαντικών κενών που υπάρχουν στην κρινόμενη υπόθεση, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν, επ' ευκαιρία της επίδικης νομοθετικής τροποποιήσεως, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών έλαβε πράγματι μέτρα για να εξασφαλίσει τη συνέχιση της καθολικής προστασίας [49] από τα οποία μπορούν να επωφεληθούν αποκλειστικά οι κάτοικοι ημεδαπής. Αν, όμως, δεν λήφθηκαν ανάλογα προστατευτικά μέτρα υπέρ των δικαιούχων συντάξεως που είναι εγκατεστημένοι σε άλλα κράτη μέλη, το σύστημα που τροποποιήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο προσκρούει στα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ. Όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο, αν κάποια νομοθεσία θέτει τους κατοίκους αλλοδαπής σε κατάσταση λιγότερο ευνοϊκή σε σχέση με τους κατοίκους ημεδαπής, όσον αφορά την κάλυψή τους από το σύστημα κοινωνικής ασφαλίσεως, παραβιάζει, εξ αυτού του λόγου, την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας που κατοχυρώνει η Συνθήκη ΕΚ [50].

80. Το αιτούν δικαστήριο υποχρεούται να προβεί σε κάθε ενέργεια που εμπίπτει στην αρμοδιότητά του προκειμένου να αρθούν οι επιπτώσεις αυτής της δυσμενούς διακρίσεως, εφόσον υφίσταται. Πράγματι, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξασφαλίζει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, την πλήρη αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου, όταν εκδίδει απόφαση επί εκκρεμούς ενώπιόν του διαφοράς [51]. Αν η αποκατάσταση ίσης μεταχειρίσεως δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του αιτούντος δικαστηρίου λόγω των εγγενών περιορισμών της ενώπιόν του δίκης, κατά πάγια νομολογία, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών υποχρεούται, δυνάμει της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 10 ΕΚ, να εξαλείψει τις παράνομες συνέπειες της παραβιάσεως του κοινοτικού δικαίου [52].

48 — Βλ., ιδίως, προαναφερθείσα απόφαση Nerkowska (σκέψεις 42 και 43).

49 — Καθολική υπό την έννοια ότι ο νομοθέτης προέβλεψε τη διατήρηση του επιπέδου προστασίας που παρέχεται, τόσο με τις βασικές παροχές οι οποίες χορηγούνται κατ' εφαρμογήν του εκ του νόμου καθεστώτος ασφαλίσεως ασθενείας όσο και με τις συμπληρωματικές παροχές που χορηγούνται δυνάμει συμβάσεων ιδιωτικής ασφαλίσεως.

50 — Προαναφερθείσα απόφαση van Pommeren-Bourgondiën (σκέψεις 44 και 45, σχετικά με το άρθρο 39 ΕΚ).

51 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 15ης Μαΐου 2003, C-160/01, Mau (Συλλογή 2003, σ. I-791, σκέψη 34).

52 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1960, 6/60, Humblet κατά État belge (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 543), της 19ης Νοεμβρίου 1991, C-6/90 και C-9/90, Francovich κ.λπ. (Συλλογή 1991, σ. I-5357, σκέψη 36), και της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-201/02, Wells (Συλλογή 2004, σ. 723, σκέψη 64).

V — Πρόταση

81. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως ακολούθως στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε το Centrale Raad van Beroep (Κάτω Χώρες):

«1) Τα άρθρα 28, 28α και 33 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1992/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, το παράρτημα VI, μέρος ΙΗ, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, του εν λόγω κανονισμού και το άρθρο 29 του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 311/2007 της Επιτροπής, της 19ης Μαρτίου 2007, δεν αποκλείουν εθνική διάταξη ανάλογη με την κρινόμενη στην κύρια δίκη, σύμφωνα με την οποία το κράτος μέλος που καταβάλλει τη σύνταξη, αφενός, αναγκάζει τον δικαιούχο να αναγγελθεί στον φορέα που είναι αρμόδιος για την ασφάλιση υγείας στο εν λόγω κράτος μέλος και, αφετέρου, επιβάλλει την παρακράτηση εισφοράς επί της συντάξεως του δικαιούχου, ακόμα και αν δεν έχει εγγραφεί στον φορέα του κράτους μέλους κατοικίας του, όπως προβλέπει το άρθρο 29 του κανονισμού 574/72, ως ισχύει.

2) Τα άρθρα 18 ΕΚ και 39 ΕΚ δεν αποκλείουν εθνική διάταξη ανάλογη με την κρινόμενη στην κύρια δίκη, το περιεχόμενο της οποίας εκτίθεται ανωτέρω, εκτός αν το οικείο κράτος μέλος έχει λάβει (πράγμα το οποίο θα πρέπει να εξακριβώσει το εθνικό δικαστήριο), στο πλαίσιο της μεταρρυθμίσεως με την οποία εισήχθη η εν λόγω διάταξη στην εθνική του νομοθεσία, μέτρα που εξασφαλίζουν τη συνέχεια του επιπέδου καθολικής προστασίας την οποία παρείχαν προηγουμένως συμβάσεις ιδιωτικής ασφαλίσεως ασθενείας όσον αφορά τους ασφαλισμένους κατοίκους ημεδαπής, χωρίς να προβλέψει ισοδύναμα μέτρα για τους ασφαλισμένους που έχουν κάνει χρήση της ελευθερίας κυκλοφορίας η οποία απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης.»